Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 49 (9795). • 1990 йил 12 март • душанба • Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДА

МОСКВА, 11 март. (ТАСС). Бугун Кремлда эрталаб соат 10 да КПСС Марказий Комитетининг Пленуми очилди.

Тушдан аввал икки масала: «СССР Конституциясининг 6- ва 7-моддалари юзасидан СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари Съездига таклифлар киритиш тўғрисида»ги, шунингдек «КПССнинг XXVIII съездини чақириш, партияда ҳисобот-сайлов кампаниясини ўтказиш муддатлари, ваколат нормаси ва съезд делегатларини сайлаш тартиби тўғрисида»ги масалалар муҳокама қилинди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Советининг Раиси М. С. Горбачев доклад қилди.

Доклад юзасидан музокараларда КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Ю. А. Прокофьев, Қирғизистон ССР Министрлар Советининг Раиси А. Жумағулов, Қозоғистон Компартияси Жамбул область комитетининг биринчи секретари С. М. Бойжонов, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ички ишлар министри В. В. Бакатин, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Тула область комитетининг биринчи секретари Ю. И. Литвинцев, СССР адлия министри В. Ф. Яковлев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, ВЦСПС секретари В. М. Мишин, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССРнинг Польша Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси В. И. Бровиков, КПСС платформасига амал қилувчи Литва Компартияси мувaққат Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Н. Швед, КПСС Марказий Комитетининг секретари, «Правда» газетасининг бош муҳаррири И. Т. Фролов, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари В. И. Мироненко, Белоруссия Компартияси Гродно область комитетининг биринчи секретари В. М. Семенов, СССР Фанлар академияси иқтисодиёт бўлимининг академик секретари вазифасини адо этувчи С. С. Шаталин қатнашдилар.

Тушдан кейин КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини давом эттирди.

Пленумда КПССдан СССР халқ депутатлигига сайлов ўтказилади.

СССР Олий Совети Президиумининг мажлиси

10 март куни Кремлда М. С. Горбачев раислигида СССР Олий Совети Президиумининг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда СССР халқ депутатлари навбатдан ташқари учинчи Съезди ишини ташкил қилиш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

СССР Олий Совети Президиумининг Съездни тайёрлаш комиссиясининг иш якунлари чиқарилди. Бу масала юзасидан комиссия раиси, СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов сўзга чиқди. Президиум Съезднинг кун тартиби ва иш тартиби, шунингдек унинг ишчи органлари таркиби юзасидан комиссия билдирган таклифларни маъқуллади.

Мажлисда давлат турмушига дахлдор бошқа айрим масалалар ҳам кўриб чиқилди.

(ТАСС).

САЙЛОВЧИЛАР МУСТАҚИЛЛИГИ

«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасидагилар Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамиятига анъанавий совуқ муносабатни ўзгартирдилар. Энди унинг бошланғич ташкилоти банкда ўз ҳисоб счетига эга бўлган юридик мустақиллик ҳуқуқини олди.

Завод рационализаторлари 59 минг сўмлик хўжалик шартномалари тузиб, уларни қисман бажардилар. Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти аъзолари халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш юзасидан 4 та ихтирони жорий этиш мажбуриятини олдилар. Ишлаб топилган маблағнинг бир қисми картошка йиғадиган комбайн учун осма мосламанинг тажрибавий намунасини тайёрлашга сарфланди. Жаҳонда шу комбайнга ўхшаш бошқа бирорта ҳам машина йўқ.

Хўжалик ҳисоби ихтирочилик ва рационализаторликни ривожлантиришда қудратли омилга айланмоқда. Ахир яқиндагина Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти аъзолари йиллик бадалларни тўлашдан бош тортишарди. Бунинг сабаби тушунарли, бошланғич ташкилотлар рационализаторлик таклифлари ва ихтироларни жорий этишда конкрет ёрдам беришдан ожиз эди: маблағлар «умумий қозонга» тушарди. Энди улар камқувват бўлсада, ҳар қалай ўз молиявий базаларига эгалар. Таклифларни жорий этишдан олинган даромаднинг ярми завод ташкилотининг ҳисоб счетига тушади.

(ЎзТАГ мухбири).

КОСМИК ВАХТАДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 11 март. (ТАСС). Анатолий Соловьев билан Александр Баландин орбита бўйлаб учишнинг иккинчи ойи бошланди.

Экипажнинг бугунги иш дастурида «Мир» комплексини қўшимча асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш, ҳаёт фаолиятини таъминлаш системасининг сарфланган запасларини ҳисоб-китоб қилиш, медицина-биология тадқиқотларини ўтказиш кўзда тутилган.

Космонавтлар қўшимча жиҳозлаш модули системаларини одам бошқараётган комплекс мажмуига қўшишга оид тадбирларни давом эттирмоқдалар. Кун давомида улар «Квант» ва «Квант-2» модуллари куч гироскопия стабилизаторларининг биргаликдаги ишлашини бошқаришни таъминлаш мақсадида станция ичида янги «ЭҲМ» блокини ўрнатишлари лозим.

Бортинженер учун юрак-томир системасини текшириб, электр кардиограммани ёзиш ҳам режалаштирилган. Экипаж командири эртага шундай текширувдан ўтади.

«Мир» орбитал комплексининг учиши нормал ўтмоқда. Иккала космонавт ўзини яхши ҳис қилмоқда.

• *Кўклам кезмоқда*

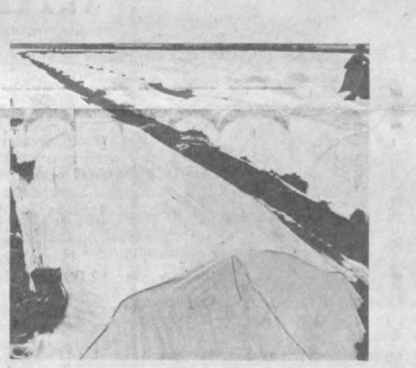

ЭРТАГИ САБЗАВОТ ЭКИЛМОҚДА

✦ ШУ КУНЛАРДА вилоятимизнинг барча сабзавоткор хўжаликларида ишлар қизигандан қизиб бораяпти. Деҳқонлар эртаги экинларни тезроқ экиб олиш учун ҳаракат қилмоқдалар. Фотомухбиримиз А. Зуфаров тасвирга туширган ушбу суратлар Оржоникидзе ноҳиясидаги «Лимонарий» колхоз-комбинатидан олинган. Бу хўжалик миришкорлари ҳам меҳнаткашлар дастурхонига эртаги сабзавот ва резаворлар етказиб беришда катта тажриба тўплашган. Айниқса, хўжаликда меҳнатни ташкил этишнинг пудрат усули оммалашгач, ишлар янада юришиб кетди. Суратларда: (юқорида) колхоз-комбинат раҳбари Ёвмиддин Фахриддинов (чапда) ва пудратчи Ботир Муслимов; бу полиэтилен плёнкаси тортилган далага эртаги сабзавот экилган; Б. Муслимов бошлиқ оила аъзолари сўнгги гектарларга карам ниҳолларини ўтқазишмоқда.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

Вилоят партия комитети бюросининг навбатдаги мажлисида Чирчиқ шаҳар партия комитетининг шаҳарни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришга партия раҳбарлигини такомиллаштириш фаолияти муҳокама қилинди.

Шаҳар партия комитети ўзининг бутун фаолиятида асосий эътиборни бевосита бошланғич партия ташкилотларига, шаҳардаги меҳнат жамоаларига кўчириш, уларнинг сиёсий ва иқтисодий жараёнларни бошқаришдаги ролини ошириш юзасидан амалий чоралар кўраётганлиги таъкидланди.

Партия фаоллари, хўжалик раҳбарлари билан суҳбатлар олиб борилаётганлиги, оддий меҳнаткашларнинг шаҳардаги мавжуд муаммоларни ҳал қилишга оид фикрлари ўрганилаётганлиги ҳам уюшқоқлик, ишдаги бақамтиликни мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда. Кадрлар ишида демократик асослар қарор топмоқда. Натижада уй-жой қурилиши, маиший, ижтимоий ва маданий бинолар қурилиши ҳажмлари анча ортди. Халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш, маҳсулотларнинг сифатини ошириш чоралари кўрилмоқда. Шаҳар халқ хўжалигини ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўзини бошқаришга ўтказиш ғояси ишлаб чиқилди.

Шу билан бирга вилоят партия комитетининг бюроси шуни таъкидладики, шаҳар партия комитети, шаҳардаги бошланғич партия ташкилотлари иқтисодиётга раҳбарлик қилиш бўйича ўз фаолиятларининг услуб ва усулларини ҳали тўлиқ қайта қурганлари йўқ, меҳнаткашларнинг меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитларини яхшилашга етарли эътибор бермаяптилар.

Уй-жой, ижтимоий-маданий бинолар қурилиши суръатлари ортганлигига қарамай ҳозирги вақтда 6 мингдан ортиқ шаҳар аҳолиси уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож бўлиб турибди. Ўтган йили мактабгача болалар муассасалари, ҳунар-техника билим юртлари ва мактаблар учун қўшимча биноларни фойдаланишга топшириш топшириқлари бажарилмади.

«Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатида табиатни муҳофаза қилиш объектлари қурилиши барбод бўлди, бу ҳол шаҳарда ва шаҳар атрофида бусиз ҳам танг бўлиб турган экологик вазиятни мураккаблаштиради.

Савдодаги камчиликлар ниҳоятда суст бартараф қилинмоқда, чайқовчилик ва уюшган жиноятчилик авж олмоқда. Транспорт, шаҳар коммунал хизматларининг қониқарсиз иши аҳолида ҳаққоний эътирозлар туғдираётир.

Меҳнатга яроқли аҳолини ижтимоий ишлаб чиқаришга жалб этишдаги кескин вазият ўнгланмаяпти. Ҳозирги вақтда 4 мингга яқин киши меҳнатга жалб қилинмаган.

Халқ депутатлари шаҳар Совети ижроия комитетининг коммунист раҳбарлари, ижроия комитет бўлим ва бошқармаларининг раҳбарлари шаҳар хўжалигини комплекс ривожлантиришнинг етилган муаммоларини ҳал этиш учун лозим даражада чоралар кўрмаяптилар, бунда пайдо бўлган ва кучайиб бораётган салбий жараёнларнинг бутун мураккаблигига етарли баҳо бермаяптилар.

Вилоят партия комитети бюроси қабул қилган қарорда Чирчиқ шаҳар партия комитетининг КПСС XXVII съезди, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси белгилаб берган партия ижтимоий-иқтисодий стратегиясини амалга ошириш борасидаги иши етарли эмас, деб таъкидланди.

Шаҳар партия комитети ва Чирчиқ шаҳар ижроия комитетининг ,вилоят ижроия комитетининг, унинг бўлим ва бўлинмаларининг коммунист-раҳбарларига мавжуд камчиликларни бартараф этиш юзасидан тегишли топшириқлар берилди.

Шунингдек, КПСС Марказий Комитетининг «Қайта қуришни ва сиёсий ислоҳотни чуқурлаштириш шароитида партия ташкилотларининг ўз сафларини мустаҳкамлаш ва КПСС составини янгилаш бўйича иши тўғрисида»ги қарори вилоят партия ташкилотларида қандай бажарилаётганлиги муҳокама қилинди. Вилоят партия ташкилотлари партия ички муносабатларини янада демократиялаштириш, партия сафларини янгилаш ва мустаҳкамлаш тажрибасини эгаллаш юзасидан муайян иш олиб бораётганликлари таъкидланди.

Халқ маорифи, фан, соғлиқни сақлаш партия ташкилотлари партия аъзолари сонини тўлдириш юзасидан фаол иш олиб бордилар. Бу муассасаларда илгари партияга қабул қилиш тўхтаб қолган эди.

Ўтган йил ичида КПСС аъзолигига номзодликка қабул қилиш бўйича вилоятда олиб борилаётган тажриба шароитида 624 киши партияга қабул қилинди. Улар орасида 22 фоиз ишчилар, 7,5 фоиз колхозчилар, 69,4 фоиз зиёлиларнинг вакилларидир. Қабул қилинганларнинг деярли учдан бир қисми ВЛКСМ аъзолари, еттидан бир қисми— хотин-қизлардир.

Барча шаҳар, ноҳия партия комитетлари, ноҳия партия комитети ҳуқуқларига эга бўлган партия комитетларида партия сафларига қабул қилиш билан боғлиқ масалаларни дастлабки тарзда кўриб чиқувчи штатсиз комиссиялар ташкил қилинди. Меҳнат коллективлари партияга кираётганларга тавсиялар бериш бўйича йиғилишлар ўтказаётганлиги партиясизлар билан алоқани мустаҳкамлашга, уларнинг партияга янги кишилар қабул қилишдаги роли ошишига ёрдам бермоқда.

Бироқ КПСС Марказий Комитетининг янги шароитда партия сафларини шакллантириш бўйича қарорини бажариш юзасидан вилоят партия комитетларининг иши умуман олганда етарлича ташкил қилинмаган. Айрим шаҳар ва ноҳия партия комитетлари партия сафларини тўлдириш бўйича қатъий белгилаб қўйиш таъсиридан ҳали ҳам воз кечолмаяптилар, бу масалаларни бошланғич партия ташкилотларининг мустақил ҳал қилишига ишонч билдирмаяптилар. Ангрен шаҳри, Тошкент ноҳиясидаги айрим бошланғич партия ташкилотларининг котиблари тажриба мақсадлари ва вазифалари билан, уни ўтказиш усули билан яхши таниш эмаслар. Кўпгина бошланғич партия ташкилотлари партияга қабул қилиш ва унинг сафларини мустаҳкамлаш бўйича тажриба шароитида ишни кутиб туриш ҳолатига келтириб қўйганлар. Юқори партия комитетлари ҳомийлигисиз улар партияга танлаб қабул қилиш ишини тўхтатиб қўйганлар, амалда тажрибада иштирок этмаяптилар. Бунинг натижасида моддий ишлаб чиқариш соҳалари партия ташкилотларида партия аъзолигига номзодлар қабул қилиш камайди, хотин-қизлар, ишчиларни қабул қилиш қисқарди.

Вилоят партия комитетининг бюроси вилоят партия ташкилотида коммунистларнинг ўз партия ҳужжатларини топшираётганлиги ортиб бораётганлиги муносабати билан ташвиш изҳор қилди. Ўтган йили 479 коммунист, улар орасида 19 нафар партия аъзолигига номзод ўз партия ҳужжатларини топширди. шу йилнинг январь ойи ичида 85 та партия билети ва номзодлик карточкаси топширилди.

Вилоят, шаҳар ва ноҳия оммавий ахборот воситалари партия сафларини янгилаш ва составини мустаҳкамлаш ишларининг аҳволини етарли даражада ёритмаётганлиги ҳам таъкидланди.

Вилоят партия комитетининг бюроси КПСС Марказий Комитетининг қайта қуриш ҳамда сиёсий ислоҳот шароитида партия сафларини мустаҳкмлаш ва КПСС сафларини янгилаш юзасидан қабул қилган қарорини бажариш борасидаги ишни етарли эмас деб эътироф этди. Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорда шаҳар ва ноҳия партия комитетларига ,ноҳия партия комитети ҳуқуқлари бўлган партия комитетларига КПСС Марказий Комитетининг қарори қандай бажарилаётганлигини муҳокама қилиш, партияга қабул қилиш ишини такомиллаштириш юзасидан амалий чораларни белгилаб олиш тавсия этилди.

Вилоят партия комитети бюроси мажлисида 1990 йилда вилоят партия ташкилотларида ҳисобот ва сайловларга тайёргарлик кўриш ҳамда уларни ўтказишга катта эътибор берилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мазкур масала бўйича шу йил 14 февралдаги қарорига мувофиқ вилоят партия ташкилотида ҳисобот ва сайловларни 10 мартдан 15 апрелгача ўтказиш, шаҳар ва ноҳия партия конференцияларини эса 1990 йил апрель-май ойларида ўтказиш белгиланди.

Йиғилишлар. конференцияларга тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказиш вақтида шаҳар ва ноҳия партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига вилоятда ва умуман мамлакатда юз берган мураккаб ижтимоий-сиёсий аҳволни ҳисобга олиш тавсия этилди. Бундай аҳвол иқтисодиётдаги, миллатлараро муносабатлардаги вазият кескинлашиши билан, партия фаолиятини танқид қилиш кучайганлиги билан келиб чиқди.

Ҳисобот ва сайловлар давомида партияда мавжуд демократик механизмлар орқали, ҳар бир партия аъзосининг эркин хоҳиш-иродаси асосида янги сайлаб қўйиладиган партия органларини, партия конференцияларига, КПСС ва республика Компартиясининг съездларига делегатларни сайлаш топширилди.

Вилоят партия ташкилотларида ва оммавий ахборот воситаларида КПСС XXVIII съездига, Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездига делегатлар сайлаш тартибини, партиянинг навбатдаги съездига КПСС Марказий Комитетининг Ҳаракат дастурини, КПСС Устави лойиҳасини, Ўзбекистон Компартияси ишларининг сиёсий программасини ва бу ҳужжатлардан келиб чиқадиган вазифаларни кенг муҳокама қилиш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Вилоят партия комитети ҳузуридаги партия контроли комиссиясининг 1989 йилда олиб борган иши тўғрисидаги ҳисоботи тингланди ва тасдиқланди.

Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорда вилоят партия комитети ҳузуридаги партия контроли комиссиясига ўз куч-ғайратини коммунистларнинг партия интизомига қандай риоя қилаётганлиги, партияни қайта қуриш, демократиялаштириш, ошкоралик йўли қандай амалга оширилаётганлигини текширишга қаратиш тавсия этилди. Айрим партия ташкилотлари ва вилоят коммунистлари фаолиятида салбий кўринишларни ўз вақтида аниқлаб, унинг олдини олишга доимий эътибор бериш лозим.

Бюро мажлисида вилоят ижтимоий-сиёсий ҳаётига оид бошқа айрим масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Чет элларда

НАВБАТДАГИ УЧРАШУВ

✦ ЎЗАРО келишувга биноан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе 4—6 апрель кунлари Вашингтонда АҚШ давлат секретари Ж. Бейкер билан учрашади.

С. ЧЕЛАК МОСКВАГА ТАШРИФ БУЮРДИ

✦ ШУ ЙИЛ 8 март куни Совет ҳукуматининг таклифига биноан Румыния Ташқи ишлар министри С. Челак амалий визит билан Москвада бўлди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, СССР Ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе ва С. Челак музокаралар давомида СССР ва Румынияда бўлиб ўтаётган демократик ўзгаришлар, Совет — Румыния алоқаларига доир кўпгина масалалар, халқаро ҳаётга тааллуқли муҳим муаммолар хусусида фикр алмашдилар.

БУДАПЕШТДА КЕНГАШ

✦ БУДАПЕШТ. ТАСС. Бу ерда ҳукумат ҳамда нуфузли 12 партия вакиллари иштирок этган кенгаш бўлиб ўтди. Унда мамлакат ҳудудидан совет қўшинларини олиб чиқиб кетиш масаласи муҳокама қилинди.

Бу масалага бағишланган Совет — Венгрия музокаралари тўғрисида анжуман иштирокчиларини Венгрия Ташқи ишлар министрлиги давлат секретари Ф. Шомоди хабардор қилди. Жумладан у Венгрия томони совет қўшинларини тезроқ олиб чиқиб кетилишига ҳаракат қилмоқда, деб таъкидлади. Бу хусусда шундай битим тузилиши керакки, у истиқболдаги Венгрия — Совет муносабатларининг шаклланишига таъсир қилмасин. Давлат секретари совет қўшинларини олиб чиқиб кетишга бағишланадиган музокараларда қатнашиш учун ҳар 12 партиядан уч нафардан киши таклиф этди.

КОНТРАС ҚУРОЛСИЗЛАНИШИ КЕРАК

✦ НИКАРАГУА президенти Даниэль Ортега сайланган президент Виолетта Чаморрога ҳокимиятни топширишга тайёр эканлигини яна бир карра таъкидлаб, контрас қисмларининг дарҳол қуролсизланиши кераклигини таъкидлади. Мамлакатда жуда кўпчилик одамлар қуролланганлигини айтиб, Д. Ортега ҳокимиятнинг бир қўлдан иккинчи қўлга тинчлик йўли билан ўтишига кафолат бера олмайман, деди.

«Халқ қўлида минглаб милтиқлар бор, — деди у, — бу қуроллар ватанни ва унинг фуқароларини ҳимоя қилишга мўлжаллангандир. Улар халқдан тортиб олиниши мумкин эмас. Чунки, улар қонуний равишда халқнинг ўзига тегишлидир».

● МЬЯНМА (аввалги Бирма) ва Таиланд чегарасида, чакалакзорлар орасида жойлашган Кле-Дей деган жойда жуда кўп ёшлар қурол қўллашга ва бошқа ҳужум усулларига ўргатилмоқдалар. Гап шундаки, қирқ йилдан буён мухторият учун кураш олиб бораётган карен миллатига мансуб элатлар ҳақида бормоқда. Карен миллати иттифоқи бу курашга бошчилик қилмоқда. Суратда: тайёргарликдан ўтаётган жангчилардан бири.

ТАСС сурати.

АФҒОНИСТОНДАГИ ВОҚЕАЛАРГА ДОИР

✦ АФҒОНИСТОН пойтахти Қобулда ҳозир осойишталик ҳукм сурмоқда. Давлат муассасалари, корхоналар, озиқ-овқат дўконлари яна ишлай бошлади. Қурилиш отрядлари исён натижасида келиб чиққан оқибатларни тугатишга киришдилар.

...Асосий воқеалар 6 март куни бўлиб ўтди. Маҳаллий вақт билан соат 13.20 да Қобул марказида президент саройи жойлашган Пуштунистон майдонида бирин-кетин бомбалар портлай бошлади. Кўчаларда танклар пайдо бўлди. Улар зудлик билан мудофаа министрлиги томон йўл олардилар.

Маҳаллий радио сукут сақларди. Дастлабки ахборот соат 15.00 да эшитилди. Сўзловчи пойтахтда давлат тўнтаришига уриниш бўлганлигини ва унга собиқ мудофаа министри Шоҳ Наваз Танай раҳбарлик қилганлигини хабар қилди. Шу аснода унинг ўрнини президентнинг шахсий фармони билан ички ишлар министри М. А. Ватанжар эгаллаганлиги ҳам маълум қилинди. Президент Нажибулло пойтахт аҳолисига мурожаат қилиб, осойишталикни сақлашга чақирди. Танайнинг қочиб кетганлиги айтилди.

Шу нарса эътиборга сазоворки, Ш. Н. Танай анчадан бери зимдан якка ҳокимликка даъво қилиб келарди. Кейинги пайтларда у Пешавордаги қуролли оппозиция билан, жумладан, Гулбиддин Ҳикматёрнинг «Афғонистон Ислом партияси» билан алоқа ўрнатди. Бу хабарни «Америка овози» ҳам ўз эшиттиришида тасдиқлади.

Тўнтаришга уриниш бўлган куни Танай Баграм аэропортидаги самолётларга тезлик билан осмонга кўтарилиш ва Қобулни бомбардимон қилиш тўғрисида буйруқ берди. Аммо ҳукуматга содиқ қисмлар тўнтаришнинг олдини олишга муваффақ бўлдилар.

...Мамлакатнинг турли томонларидан президент Нажибулло номига ҳарбий қисмлар, партия ва жамоат ташкилотларидан фитна иштирокчиларини қораловчи телеграммалар келиб турибди. Ўз халқига қарши курашнинг истиқболсиз эканлигини англаган Лагман ва Балх вилоятида ҳаракат қилаётган қуролли кишиларнинг яна икки гуруҳи қуролларини ташлаб, ҳукумат томонига ўтдилар.

КПСС XXVIII СЪЕЗДИ ОЛДИДАН

ТАШАББУСНИ ҚЎЛГА ОЛАЙЛИК

Республика фаолларининг ўтган йили бўлиб ўтган йиғилишида партия раҳнамолик ўрнини энг аввало ўзининг ғоявий позициялари билан одамларни ишонтириш, жалб этиш, жипслаштириш маҳорати ва ўзининг маънавий нуфузи билан қўлга киритади, деб бежиз таъкидланмади. Бу йўлда бошланғич ташкилотлар ва коммунистлар обрўсини ошириш ғоят муҳимдир.

Шаҳар партия комитети ўз фаолиятини қайта қуриб, Бутуниттифоқ партия конференцияси кўрсатмалари асосида кўпгина тадбирларни кўрмоқда. Шаҳар партия ташкилоти сафида 5830 коммунист бор. Улар ҳиссаси билан саноат корхоналарида 228,8 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. 27 миллион сўмликдан зиёд соф фойда олинди. Гарчи 100 фоиз майдонга чигит қайта экилган бўлса-да, кузда 24 минг 800 тонна ўрнига 26 минг тоннадан ортиқ пахта топширилиб, йиллик план муваффақиятли бажарилди. Бошқа соҳаларда ҳам бир қатор ютуқлар қўлга киритилди.

Ҳисобот-сайлов йиғилишларида коммунистлар етакчилигига яна ҳам ташаббускор, халққа қайишадиган кишилар сайланди. Уларнинг аксарияти қуйи раҳбарлик лавозимларида ишлаб, тажриба орттирган кишилар эди.

Усмон Юсупов номидаги боғдорчилик-узумчилик комбинати партия комитети котиби Нуъмон Орипов ҳам қуйи вазифаларда ишлаб тажриба орттиргач, кейинчалик шу комбинат партия комитети котиби ўринбосари лавозимида ишлаётган эди. Котибликка сайлангач, бошланғич ва цех партия ташкилотлари, партия группалари фаолиятини кучайтириш, масалаларни муҳокама этишга коммунистлар билан бирга партиясизларни ҳам жалб этиш чораларини кўрди.

Комбинатда 400 дан зиёд коммунист меҳнат қилаяпти. Партия комитетининг ташкилотчилиги туфайли деярли барча соҳаларда туб ўзгаришлар рўй бермоқда. Комбинат Ленинободдаги йирик корхоналар билан иқтисодий шартномалар тузди, бу ердаги улкан совуқхона ижара усулда ишламоқда.

САИМЭ коммунистлари бажараётган ишлар хусусида ҳам алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Улар соғлом фикр юритадилар, масалаларни ҳал этишга қайта қуриш нуқтаи назаридан ёндашадилар. Партком котиби Марат Александрович Конивец кўпгина хайрли ишларга бош бўлмоқда.

Лекин, баъзи бошланғич партия ташкилотлари котиблари ҳам борки, улар партиявий ишлар билан яхши шуғулланмайдилар. Табиийки, ҳозирги пайтда коммунистлар бундай лоқайд етакчиларга эргашмайдилар. Шу боисдан ҳам мебель фабрикаси коммунистлари бошланғич партия ташкилоти котиби Исроил Ҳамидовга қайта ишонч билдирмадилар. Мен фабрика коммунистлари йиғилишида қатнашиб, одамларнинг сўзларига қулоқ солдим. Шунда И. Ҳамидовнинг партком котиблигига тасодифан сайланиб қолганлигини тушундим. Сўзга чиққанлар партком котибининг партиявий ишлар билан ҳам, тарбиявий ишлар билан ҳам шуғулланмаслигини, ҳатто аъзолик бадаллари қандай йиғилаётганлиги билан ҳам қизиқмай қўйганлигини очиқ айтишди. 5-автобаза партия комитети котиби Ан Аппалон эса фақат ишлаб чиқариш планлари билан овора. Партиявий ишларни эса кейинги ўринга суриб қўйган. Бу ерда партия йиғилишлари ҳар замонда ўтказилса-да, протоколлари расмийлаштирилмайди, партия сафлари хусусида аниқ маълумотлар йўқ.

Бу борада «Лаззат» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитети котиби Дилором Муҳаммаджоновадан ўрнак олишга даъват этардик. У ишчидан чиққан. Ташаббускор аёл. Қисқа вақт ичида кўпгина ўзгаришлар қилди. Айниқса, ёшларни тарбиялашга жиддий эътибор бераяпти. Масалан, цех иқтисодчиси Алишер Кудраев резервда турган кишилар орасидан партия аъзолигига номзодликка муносиб деб топилди. У бирлашма маъмурияти ва партия комитети йўлланмаси билан Тошкент халқ хўжалик институтини тамомлаган эди. Ҳозир бирлашма халқ назорати группаси раисининг ўринбосарлигига сайланган.

Шаҳар партия комитети КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарорини бажариш борасида ҳам бир қатор ишларни қилмоқда. Партияга қабул қилишнинг икки йиллик усули ўзини оқлаяпти, партия сафларини соғломлаштиришда ижобий натижалар бераяпти. Эндиликда партия сафларига номуносиб кишиларнинг кириб қолиши барҳам топди, бўлажак коммунистларни меҳнат коллективларининг ўзлари танламоқда. Биз шу усул туфайли партия сафларини ёш, серғайрат, ташаббускор кишилар ҳисобига мустаҳкамламоқдамиз.

Маълумки, тажриба тарзида Тошкент областининг барча бошланғич партия ташкилотлари ўтган йилнинг октябрь ойидан бошлаб ўзлари мустақил равишда КПСС аъзолигига кандидатларни қабул қила бошладилар. Бу усул бошланғич партия ташкилотларининг мустақиллигини оширмоқда.

Янги тажрибага кўра КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилиш тўғрисидаги аризалар меҳнат коллективларининг умумий йиғилишларида муҳокама этилади. Умумий йиғилиш ўтказиш имконияти бўлмаган жойларда меҳнат коллективлари вакиллари йиғилиши ўтказилади. Йиғилишларни бошланғич партия ташкилоти таклифи билан меҳнат коллективлари кенгашлари чақиради. Масалалар очиқ овоз бериш йўли билан ҳал этилади. Йиғилиш ҳақидаги ахборот барча коммунистларга етказилади. КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинган кишиларга ўн кундан кечикмай кандидатлик карточкалари меҳнаткашлар иштирокида тантанали суратда топширилади.

Кандидатлар бошланғич ташкилот ҳисобидан чиқиши билан уларнинг кандидатлик стажи ҳам тўхтатилади. Котиб бу ҳақда навбатдаги партия йиғилишида коммунистларга, меҳнат коллективларига ахборот беради.

Агар кандидат корхона, бирлашма, колхоз ва совхозларнинг бошқа цех партия ташкилотига ёки маъмурият ҳамда шаҳар партия комитети тавсияси билан янги иш жойига ўтгудек бўлса унда кандидатлик стажи давом этаверади.

Шаҳар партия комитети бошланғич партия ташкилотларига амалий ёрдам бериш, уларнинг ишларини ўрганиш мақсадида доимий комиссиялар тузди. Партия комиссиялари эса ижрони текшириш, Устав талабларига риоя этилишини назорат қилади.

Албатта, янги усулни ўзлаштириб олиш осон эмас. Шунинг учун шаҳар партия комитети инструкторлари ўзлари бириктирилган ташкилотларга бориб, тегишли ёрдам кўрсатяптилар. Биз партия ташкилотларидан партия аъзолигига кандидатликка қабул қилишда ижтимоий ва миллий таркибга эътибор беришни талаб қиламиз. Ҳозирги пайтда бу айниқса, муҳимдир. Масалан, шаҳар партия комитети аъзолари орасида 12 миллат вакиллари бор.

КПСС Уставига ўзгартишлар киритиш бўйича ҳам шаҳар партия комитетига таклифлар келмоқда. Уставнинг 55-моддаси учинчи жумласида «150 дан кам партия аъзоларини бирлаштирган бошланғич партия ташкилотларида, одатда, маош олиб ишлайдиган партия ходимлари лавозими белгиланмайди», дейилган. Менимча, бу қоида энди қайта қуриш талабига жавоб бермайди. Партия ташкилоти котиблари мураккаб шароитда ишлайдилар. Уларнинг зиммасидаги вазифани осон тутиш инсофдан эмас. Шунинг учун шаҳар коммунистлари Уставнинг ана шу жойини «80 дан кам бўлмаган партия аъзоси ва аъзоликка кандидатларни бирлаштирган бошланғич ташкилотларда меҳнат коллективлари кенгашлари талабларига кўра шаҳар ва район партия комитетлари билан келишган ҳолда етакчи мутахассис маошидан кам бўлмаган миқдорда (корхона, бирлашма ҳисобидан) маош олиб ишлайдиган партбюро жорий этилсин» деб ўзгартиришни таклиф этдилар.

Бизга келаётган яна бир қатор таклифларда «50 дан ортиқ КПСС аъзоси ва аъзолигига кандидат бўлган корхоналар, колхозлар, муассасалар бошланғич партия ташкилоти таркибида цех ташкилотлари ва партия группалари тузиш шарт эмас» дейилган. Ҳақиқатан ҳам ишларимизни майдалаштириб юборишдан фойда йўқ.

Партия иши жадал қайта қурилмоқда. Ҳали бошланғич партия ташкилотлари коммунистлари олдида катта вазифалар турибди. Шу вазифалар қанчалик сифатли бажарилса омма орасида уларнинг обрў-эътиборлари шунчалик ошаверади. Қайта қуриш давомида бажарилган ишларни танқидий кўз билан чуқур таҳлил этиб КПССнинг бўлажак XXVIII съездига янги таклифлар билан борайлик.

Шуҳрат ҚОРАБОЕВ,
Янгийўл шаҳар партия комитети ташкилий ва кадрлар иши бўлими мудири.

МУКАММАЛЛИККА ДАЪВО ҚИЛМАСА-ДА...

БИР СЎРОВ НАТИЖАЛАРИ

Ҳозир жамоатчилик фикрини ўрганиш муҳим аҳамият касб этмоқда. Шуни ҳисобга олган Бўстонлиқ ноҳия партия комитети ҳам КПССга қабул бўйича ўтказилган тажриба ҳақида оддий кишилар фикрини ўрганиш мақсадида ишчилар ўртасида сўров ўтказди.

Олинган жавоблар мукаммалликка даъво қилмаса-да, мушоҳада учун анчагина фикр беради. Сўровнинг «Сиз яқин орада партияга киришни хоҳлармидингиз?» деган биринчи саволига жавоб берган 89 кишидан 23 нафари ижобий фикрни айтди. Бир қарашда бу камдек кўриниши мумкин. Лекин ҳар тўрт ишчидан бирининг шу кунларда ўз тақдирини КПСС билан боғлашга тайёрлиги одамларда партияга ишонч катталигидан далолатдир.

Сўровда қатнашганлардан энг кўпи партияга кириш эҳтиёжи партия ташкилоти орқали турмушни яхшилашга интилишдир, деб кўрсатдилар. Айни пайтда ишчилар партия сиёсатининг тўғрилигига ишончлари комиллиги, қайта қуриш жараёнларини КПСС билан биргаликда тезлаштириш эҳтиёжини ҳис этаётганликларини билдирдилар. Ишчилар коммунист бугунги кунда қийинчиликларни ҳар қандай шароитларда ҳам бартараф этишга қодир бўлиши керак, деб ҳисоблашмоқда. Бу фикрни сўровда иштирок этганларнинг 28 нафари билдирди. Худди шунча одам коммунистлар кишиларни қайта қуриш ғояларининг тўғрилигига ишонтира олишлари, умуман, уларга таъсир кўрсата олиш хислатига эга бўлишлари керак деди. 20 киши эса партия аъзоси меҳнатда ва ижтимоий ҳаётда ҳаммага намуна бўлиши керак, деб ҳисоблаяпти.

Шу билан бирга бу тадқиқот қатнашчиларининг аксарияти ўз коллективларидаги бошланғич ташкилотлари фаолиятидан ташвишларини изҳор этдилар. Жумладан 29 киши партия ташкилотларининг роли ва обрўсини ошириш жараёни секин кечяпти деган бўлса, 38 киши бу соҳада бирор ўзгариш бўлмаган деб ҳисоблади. Янада ачинарлиси шундаки, 16 киши партия ташкилотининг коллективдаги нуфузи камайиб кетган деб ҳисоблайди. Сўровда жавоб берган 10 кишигина бошланғич ташкилот обрўси кейинги вақтда сезиларли даражада ошди, деб айтди. Бу бежиз эмаслигини сўровнинг навбатдаги саволига олинган жавоблар кўрсатиб турибди. 37 киши ўзини ташвишлантираётган масалаларни хўжалик раҳбари орқали ҳал қилиш осон деб ҳисоблади. 18 киши буни касаба уюшма комитети, 15 киши эса меҳнат коллективи кенгаши орқали ҳал қилиш тўғрироқ деб ҳисоблайди. Бу масалада бошланғич партия ташкилоти тўртинчи ўринни эгаллаган. Бор-йўғи 10 кишигина ўз ташвишларини бошланғич партия ташкилоти орқали ҳал қилиш мумкин деб ҳисоблар экан.

«Ўз коллективингиз бошланғич партия ташкилоти иши қандай бўлишини хоҳлар эдингиз?» деган саволга ҳам диққатга сазовор жавоблар олинди. 33 киши барча коммунистлар партиясизлар учун намуна бўлиши керак, деган фикрни билдирган. 23 киши эса бошланғич ташкилот хўжалик раҳбарига нисбатан принципиал, талабчан бўлиши лозим, деган нуқтаи назарда турибди. 21 кишининг фикрича, бошланғич ташкилот ижтимоий масалаларни ҳал қилишга биринчи даражали аҳамият бериши керак.

Бу тадқиқот натижалари тўғрисида фикр юритиш осон бўлиши учун сўровда жавоб берган 89 кишининг 12 нафари олий ёки тугалланмаган олий, 43 нафари ўрта махсус, 32 нафари умумий ўрта, икки киши эса тўлиқсиз ўрта маълумотга эга эканлигини, 58 нафари эркак, 31 нафари аёл эканлигини айтиш лозим.

КПСС XXVIII съездига тайёргарлик кўрилаётган, съездолди Ҳаракат дастури лойиҳаси муҳокама қилинаётган бугунги кунда ушбу сўров натижалари муайян қимматга эга. Унинг натижаларидан тўғри хулоса чиқариш бошланғич ташкилотлар фаолиятини такомиллаштиришга хизмат қилиши мумкин.

А. НОСИРОВА.

МАҲАЛЛАЛАРДА НИМА ГАП?

ЖАМИЯТ ХАЙРИЯСИ

Куни кеча пойтахтимизнинг Акмал Икромов ноҳиясидаги «Учтепа» маҳалласида аҳолининг Тошкент «Меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси» жамияти вакиллари билан учрашуви бўлиб ўтди. Маҳалла комитети раиси Собир Аъзамов мажлисни очди.

— Маҳалламизда 2200 киши истиқомат қилади, — деди у, — кўпчилиги кўп болали, моддий томондан қийналган оилалар. Бугун жамият аъзолари 10 оилага моддий ёрдам бериш мақсадида ҳузуримизга келдилар. Ҳозир оқибат, меҳр-шафқат йўқолиб бораётган бир пайтда бу ишнинг қанчалик савоб эканлигини билиб турибсизлар.

Сўнгра Ўзбекистон «Меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси» жамиятининг раиси Мухтор Усмонхўжаев жамият фаолияти ҳақида сўзлаб, шундай деди:

— Ҳар бир инсон қалбида меҳр-шафқат туйғуси мудраб ётган бўлади. Ана шу туйғуни одамларда уйғота билиш керак. Биз фаолиятимизни сизнинг маҳаллангиздан бошладик. Кейинроқ уйларингизни таъмирлаш, керакли жиҳозлар олиб беришни ҳам режалаштирганмиз. «Наврўз» байрамини нишонлашингизда ҳам кўмаклашамиз.

Кўпчилик таклифи билан «Учтепа» маҳалласи қошида «Меҳр-шафқат группаси» ташкил этилди. Группага раисликка савдо техникуми ходими Ш. Каримов сайланди.

Йиғилишда ноҳия ижроия қўмитаси қошидаги ташкилий бўлим ходими Ш. Бафоев, «Меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси» жамияти муовини А. Мирзааҳмедов, жамият катта референти Аббос Алиевлар иштирок этишди.

Учрашув сўнгида маҳалланинг 10 та оиласига 150—120 сўм миқдорида пул ва кийим-кечак тарқатилди. 10 нафар фарзанди билан бева қолган З. Асатуллаева, ҳамда кўпболали оналардан Т. Тошпўлатова, З. Асқарова, Г. Файзиева, З. Ражабова, О. Ўринбоева, Р. Қаюмовалар бундай ғамхўрликдан мамнун бўлиб, миннатдорчилик билдиришди.

Ю. МИРЗАКАРИМОВА.

✦ ЎРТА Осиё темир йўлининг Тошкент товар станциясидаги пассажир вагонлари ремонти депосида бир гуруҳ ташаббускорлар бундан ўн йилча илгари бригада пудратини жорий қилишганди. Ўшанда унинг самара беришига ишончсизлик билан қараганлар ҳам бўлди. Энди эса унинг афзаллик томонлари кўплигига барча амалда ишонч ҳосил қилди.

Суратларда: Карим Тешабоев (чапда) ва Искандар Абдуқодировлар ремонт қилинган ғилдирак қисмларини йиғмоқдалар; депода вагонлар ҳар томонлама назоратдан ўтказилади. Уларнинг электр жиҳозлари ҳам, тормоз системаси ҳам тўла ремонт қилинади.

Г. ИГНАТЬЕВ, Р. ШАМСУТДИНОВлар расмга олган.

ЎзТАГ.

БУ ҲАРАКАТДАН ЧЕТДА ҚОЛМАНГ

Шаҳар транспорти муаммолари

ЖУМҲУРИЯТИМИЗ пойтахтида йўловчилар оқими муттасил ортиб бормоқда. Уларнинг пассажир транспортига бўлган эҳтиёжлари ҳам ошяпти. «Ташгорпасстранс» бирлашмаси автотранспорт корхоналари эса ҳамма вақт ҳам зиммасидаги вазифанинг уддасидан тўла чиқолмаяпти. Шунинг учун бу хайрли ишга ишлаб чиқариш корхоналари ва ташкилот муассасаларига қарашли автобуслар ҳам жалб қилинмоқда.

Шаҳар пассажир транспорти барча турларининг ишини мувофиқлаштириш ва ривожлантириш бошқармаси ҳар йили автобуслари бўлган корхона-ташкилотлар билан йўл-йўлакай пассажирларни ташиш юзасидан шартномалар тузади. Бу ҳар томонлама фойдалидир. Энг муҳими меҳнаткашларнинг узоғини яқин қилишга ёрдам бермоқда. Қолаверса, автобусларида йўл-йўлакай пассажирлар ташилаётган корхона-ташкилотлар ҳам наф кўрмоқдалар. Муайян миқдорда маблағ ишламоқдалар. Шу йўл билан топилган пул жилла қурса автобусларни ремонт қилиш, созлаш харажатларини қоплаш, ҳатто фойда олиш имконини бермоқда.

Ҳозирги вақтда шаҳарда салкам тўрт юз элликта корхона ва ташкилот-муассаса борки, уларга қарашли транспорт воситаларидан йўл-йўлакай пассажирларни ташишда ҳам фойдаланиш мумкин. Уларда 1741 та автобус бор. Бу қанчалик кўп эканлигини, шаҳарда транспорт хизматини яхшилашга муайян даражада ёрдам бериши мумкинлигини тасаввур қилиш қийин эмас.

Афсуски, уларнинг ҳаммасини йўловчилар хизматига қўйиш мумкин бўлмаяпти. Унинг турли сабаблари бор. Энг асосийси автобусларидан йўловчилар кўпайган паллада бемалол фойдаланиш мумкин бўлган қатор корхоналар ва ташкилотлар маъмуриятлари ҳар хил асосли-асоссиз баҳоналарни рўкач қилиб, хайрли ишдан четда қолмоқдалар.

Шу туфайли шаҳардаги 275 корхона ва ташкилот билангина шартнома тузилган, холос. Уларда 1297 та автобус бор. Автобусларнинг маршрутлари ва қатнаш йўллари шаҳар транспорти барча турлари ишини мувофиқлаштириш ва ривожлантириш бошқармаси билан келишиб олинди.

Корхоналар-ташкилотларга қарашли автобуслардан йўл-йўлакай пассажирларни ташиш ҳажми катта эканлигини ўтган йил якунлари мисолида кўриш мумкин. Бир йил давомида шундай транспорт воситалари ёрдами билан 11,1 миллион нафар йўловчи ташилди. Уларнинг эгалари бўлган корхоналар ва ташкилотлар олган даромад эса 500 минг сўмликдан ҳам ошиб кетди. Шу йилнинг январь ойида кўрилган даромад эса 106 минг сўмни ташкил этди. Кўпчилик корхоналар ва идоралар тузилган шартномаларга тўла амал қилмоқдалар. Автобусларни келишиб олинган маршрутлар бўйича мунтазам қатнашини таъминламоқдалар.

Лекин қатор корхоналар, ташкилот-муассасалар раҳбарлари ўз ихтиёрларидаги автобусларни йўл-йўлакай пассажирлар хизматида бўлишини хаёлларига ҳам келтирмаяптилар. Улар шаҳар Совети ижроия комитетининг қарорини бажаришдан воз кечмоқдалар. Бу соҳада айниқса «Зенит» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарияти бошқаларга «намуна» бўлмоқда. Унга қарашли иккита кўп кишилик автобус бирор марта ҳам пассажирлар хизматида бўлмаяпти. 127-автотранспорт корхонасининг учта автобуси ҳам «ўз» пассажирларини ташишдан бўшамаяпти. Бундайлар сафига яна ўнлаб корхона-ташкилотларни қўшиш мумкин.

Шундай қатор корхона-ташкилотлар раҳбарлари ҳам борки, улар бошқарма билан шартномани хўжакўрсин учунгина тузадилар, қоп-қоп ваъда ҳам берадилар. Бироқ унга амал қилмайдилар, сўзларидан қайтадилар. Автобуслари йўл-йўлакай пассажирларни ташимайди. Улар орасида Ўрта Осиё темир йўлининг Тошкент юк ортиш-тушириш дистанцияси, «Узстальконструкция» трестининг механизациялаш бошқармаси, Тошкент автомобиль транспорти ва йўллар институти, марказий универмаглар алоҳида «ажралиб» туради. Уларнинг ҳар бирида иккитадан бештагача автобус бор. Масалан, механизациялашган бошқарманинг бешта автобусидан бирортаси ҳам йўлакай пассажирларни ташишга қатнашмаяпти. Бошқалари ҳақида ҳам шу гапни айтиш мумкин. Шундай бўлгач, шартнома тузиш, унга имзо чекишнинг нима кераги бор!? Бу алдашнинг ўзи эмасми?

Пойтахтнинг барча ноҳияларида корхоналар ва идораларга қарашли автобусларни йўлакай пассажирлар ташишга жалб қилишни кўпайтиришнинг катта имкониятлари бор. Уларда мавжуд бўлган барча транспорт воситаларини бу ишга жалб қилиш хизмат ҳажмини кенгайтиришга сезиларли ёрдам берган бўларди. Фикримизнинг далили учун шаҳар пассажир транспорти барча турлари ишини мувофиқлаштириш ва ривожлантириш бошқармасидан олинган қуйидаги рақамларни қайд қилиш мумкин. Ҳамма ноҳияларда шундай транспорт воситалари анча бор.

Масалан, А. Икромов ноҳиясида корхона-ташкилотларга қарашли 61 та автобуснинг тўққизтаси хизмат кўрсатмаяпти. Шундай автобуслар Киров ноҳиясида 47 та, у шу турдаги транспорт воситаларининг 50 фоизини ташкил этади. Ҳамза ноҳиясидаги 72 та корхона, ташкилот-муассасаларда 200 та автобус бўлгани ҳолда унинг 78 таси йўл-йўлакай пассажирларга хизмат кўрсатмаяпти. Собир Раҳимов, Сергели, Октябрь, Чилонзор ва бошқа ноҳияларда ҳам аҳвол бундан яхши эмас.

Умуман шаҳар бўйича идораларга қарашли автобусларни йўл-йўлакай пассажирлар хизматига қўйиш бўйича ҳозир таркиб топган аҳволни кўнгилдагидек, деб бўлмайди. Кўрсатмаларга амал қилинса яна қўшимча салкам 450 та автобусни турли маршрутлар бўйича қатнашишини йўлга қўйиш мумкин бўларди. Бу билан, айниқса, йўловчилар кўп бўлган, яъни айни ишга бориш ва қайтиш вақтида шаҳар автотранспортининг зўриқишини анча камайтириш имкони туғиларди. Бундай хайрли ишга баҳоли қудрат ҳисса қўшиш, минглаб, ўн минглаб йўловчиларнинг узоғини яқин қилишнинг савоби каттадир. Шундай қилинса коллектив оз бўлса ҳам яна бир даромад манбаига эга бўлади. Ҳар ҳолда у ортиқчалик қилмаса керак. Шуни ҳам унутмаслик, умуман бу хайрли ишдан четда қолмаслик керак.

М. МИРҲАМИДОВ.

ҚАНОТНИ КЕНГ ЁЗАЙЛИК

● *Муҳаррир минбари* ●

Қайта қуриш тақдири ҳал бўлаётган шу даврда ноҳия журналистлари масъулияти ҳар қачонгидан ҳам юксак бўлишини ҳамиша ҳис этиб турибмиз. Негаки, янгиланиш аввало, қуйи меҳнат коллективларида, колхоз ва совхозларда ўз самарасини бериши керак. Одамлар партиямиз сиёсатига шунга қараб баҳо берадилар.

Газетамиз янги талаблар асосида бўлаётган ўзгаришларга ўз нуқтаи назарини билдиришга, тўпланган тажрибаларни оммалаштиришга ҳаракат қилаяпти. Янги рубрикалар, алоҳида саҳифалар пайдо бўлди. «Қонун, жамият, ахлоқ», «Саломатлик клуби», «Оила, ҳаёт, одоб» каби доимий саҳифаларни одамлар кутадиган бўлиб қолдилар. Материаллар юзасидан фикр-мулоҳазалар билдирмоқдалар. 1989 йилда газетхонлардан салкам 1800 та хат-хабар олдик. Бу олдинги йилдагидан анча кўп.

Газета саҳифаларида фақат ноҳия ҳаёти эмас, айни пайтда жумҳуриятимизга танилган кишилар ҳаётидан мунтазам ҳикоя қилиб бормоқдамиз. Кўпчилик муштарийларимиз таклифи билан таниқли адабиёт ва санъат намояндалари билан суҳбатлар уюштирмоқдамиз. Ўтган ойларда Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, «Саодат» журнали бош муҳаррири Ҳалима Худойбердиева, республикада хизмат кўрсатган артист Эргаш Каримов, Ўзбекистон халқ рассоми, СССР Давлат мукофотининг лауреати Чингиз Аҳмаров, жасоратли адиб Вали Ғофуров, Ўзбекистон ССР халқ артисти, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Ғуломжон Ёқубов ва бошқалар газета саҳифалари орқали газетхонлар билан учрашдилар.

Кейинги йилларда жиноятчилик, оилавий ҳаётда қўйди-чиқдиларнинг кўпайгани сир эмас. Бунинг асосий сабаблари нимада? Уларнинг олдини олиш мумкинми? Редакциямизда ўтказилган бир қанча давра суҳбатлари ана шу мавзуга бағишланди. Уларда ноҳия маъмурий идоралари ходимлари, фаол хотин-қизлар иштирок этиб ўз фикр-мулоҳазаларини баён этдилар. Шуни тан олишимиз керакки, гоҳида ўзимиз ҳам қонунни яхши билмаслигимиз оқибатида мавзуни ҳаққоний ёритишда қийналмоқдамиз, баъзан хатоликларга йўл ҳам қўймоқдамиз. Бундай давра суҳбатлари ўзимиз учун ҳам бир сабоқ бўлаяпти.

Кейинги йилларда матбуотимизнинг барча бўғинларида кўпроқ ўтмишни қоралаш одат тусига кирди. Гўё шу билан эгнимиз бут, қорнимиз тўқ бўлиб қоладигандек. Лекин қайта қуриш даврида тўпланган ижобий тажрибалар бир қадар унутилмоқда. Биз танқид қилиш билан бирга ижобий ишларни ҳам кенг тарғиб этиш ниятида «Коммунистлар ҳақида ҳикоялар», «Қишлоғимиз кишилари», «Илғор тажриба — оммага» каби рубрикалар остида туркум материаллар беришга ҳаракат қилмоқдамиз.

Бундай материалларнинг таъсирчанлиги, албатта, журналистлар маҳоратига боғлиқ. Ҳозир коллективимизда 6 нафар СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси, 2 нафар Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси мукофотининг лауреати ишламоқда. Кўпгина қизиқарли материаллар улар ёрдамида тайёрланмоқда.

Ишга ижодий муносабат яхши самаралар бермоқда. Газетамиз муштарийлари 1990 йилда аввалги йилга нисбатан 1600 нафарга кўпайди. Вилоят ижроия комитетининг нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси бошқармаси ёрдами билан босмахонада янги техника воситалари ўрнатилди. Газета безаги яхшиланди, полиграфик ижроси такомиллашди. Шу боисдан ҳам бу соҳадаги конкурсда ўтган йили биринчи ўринни олдик.

Ишни қайта қуриш давом этмоқда. Газетанинг ҳар бир сони ўзига хос қиёфага эга бўлиши учун бутун ижодимиз ва маҳоратимизни ишга солмоқдамиз.

Абдусаттор ХАТАМОВ,
Калинин ноҳия «Ленинчи» газетаси муҳаррири.

Ўзбекистон травматология ва ортопедия илмий-тадқиқот институтининг Тошкент клиникасида суяк синишини даволашнинг янги антиқа усули ишлаб чиқилди ва синаб кўрилди. Унинг муаллифи — медицина фанлари доктори, клиника раҳбари Истам Шарипович Акромовдир.

Акромов усули компрессловчи мосламалардан фойдаланишни тавсия этади. Қўлланиш жиҳатдан содда бўлганлиги учун ундан ҳар қандай травматология бўлими шароитларида бемалол фойдаланиш мумкин.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, йигирма беш йиллик фаолияти мобайнида бу малакали мутахассис томонидан турли шикастликлар муолажаси ва шифоси бўйича саккизта муаллифлик гувоҳномаси ёқланди, мамлакат клиникаларида кенг фойдаланилаётган аппарат ва мосламалар яратилди.

● Суратда: медицина фанлари доктори И. Ш. Акромов, оператор Т. Д. Давлатов ва катта ҳамшира Г. Н. Ғуломова жароҳатни боғлаш хонасида.

О. ЖУРАВЛЕВА сурати. (ЎзТАГ).

● Вилоят халқ назорати комитетида

МАБЛАҒЛАРИНИ ҲАВОГА СОВУРАЁТГАНЛАР

ВИЛОЯТИМИЗ хўжаликлари, саноат корхоналари ҳамда ташкилот ва муассасалари ўзлари учун зарур бўлган юкларини олиб келиш ҳамда маҳсулотларини буюртмачиларга жўнатишда асосан темир йўл транспортидан фойдаланадилар. Темир йўлчиларнинг уларга қанчалик тезкорлик билан хизмат кўрсатишлари кўп жиҳатдан буюртмачиларнинг вагонлардан фойдаланишни қандай йўлга қўйганликларига боғлиқ. Лекин,минг афсуски, кўплаб вагонлар вилоятимиз саноат корхоналарининг темир йўл шохобчаларида белгиланган вақтларидан ортиқча туриб қоляпти. Бу юк ташишда оғир вазиятни юзага келтирмоқда. Темир йўлчиларнинг ишни талаб даражасида ташкил этишларига халал беряпти.

Халқ назорати вилоят комитетининг ўтказган текширишлари ана шундай хулоса чиқаришга асос бўлди. Ўтган йилнинг ўн ойи ичида корхоналарга юк олиб келган вагонлар белгиланганидан 809,7 минг соат ортиқча туриб қолган. Бу 1988 йилнинг шу давридагига қараганда 76,9 минг соат кўпдир. Вагонларга юк ортиш-тушириш жараёнларининг кечиктирилганлиги учун 3 миллион 566 минг сўм жарима тўланган. Бу кўрсаткич ҳам 1988 йилнинг шу давридагига нисбатан 155,7 минг сўм ёки 3,2 вагон кўп. Ҳар бир вагоннинг юк ортиш ва туширишда туриш вақти ўрта ҳисобда 6,7 соат бўлиши планлаштирилган. Амалда эса 9,6 соатни ташкил этган.

Комитет томонидан текшириш ўтказилган қатор корхона ва ташкилотларда илгари ҳам қайд этилган камчилик ва нуқсонлар бартараф этилмаганлиги кузатилди. Шунинг натижасида жумладан , Янгийўлдаги «Лаззат» қандолат ишлаб чиқариш бирлашмаси 76,8 минг сўм, биохимия заводи — 141,9 минг сўм, Янгийўл ноҳияси қишлоқ хўжалигига кимёвий хизмат кўрсатиш ишлаб чиқариш бирлашмаси — 20,7 минг сўм, Ангрен картон идишлар комбинати 83 минг сўм, Бўстонлиқ ноҳияси матлубот уюшмаси эса 10,7 минг сўм жарима тўлаган. Ўз-ўзидан хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида ишлаётган мазкур коллективларнинг пешона тери билан топилган маблағлари нега сувга оқизиляпти, деган савол туғилади?

Юқорида тилга олинган корхоналарнинг раҳбарлари юк ортиш-тушириш жараёнларини механизациялаштириш эвазига қўл меҳнатини қисқартириш вазифаларини неча йиллардан бери бажармай келяптилар. Жумладан, «Лаззат» қандолат ишлаб чиқариш бирлашмаси (директори ўртоқ Азимов Х. Н.) нинг 2251 метрли шахобча йўли 1963 йилдан бери ремонт қилинмаган. Корхонанинг юк ортиш ва тушириш майдонлари тайёр маҳсулот ва хом ашё билан тўлиб ётибди. Бу тиқилинчда механизмларни ҳам тўла қувват билан ишлатиб бўлмайди. Корхонадаги ўзибўларчилик туфайли мавжуд 6 та механизмнинг 5 таси бузилиб ётибди.

Бу бирлашмада назорат ўтказилаётган вақтда буғлаш жиҳозининг камқувватлилиги туфайли келтирилган 18 та вагондан 12 таси уч кундан ортиқ навбат кутиб турди. Бу ерда ана шундай камчиликларга ўрганиб қолинганлиги туфайли комбинатда ўн ой давомида вагонларнинг ортиқча туриб қолиши 15,9 минг соатни ташкил этган. Корхонада бир вагоннинг ўртача туриш вақти 2,3 соат қилиб белгиланган. Шунга қарамай бу кўрсаткич амалда 13,4 соатни ташкил этмоқда. Бунинг учун қандолат ишлаб чиқариш бирлашмасидан 76,8 минг сўм жарима ундириб олинган. Бу 1988 йилнинг шу давридагига қараганда 41 минг сўм кўпдир. Маъмурият ҳар йили юк ортиш ва тушириш жараёнларига сарфланадиган вақтни қисқартириш учун ташкилий-техникавий тадбирлар белгилайди. Лекин уларнинг биронтаси ҳам бажарилмай келяпти.

Янгийўл биохимия заводи (директори ўртоқ Архипов Ю. В.)да ҳам аҳвол бундан яхши эмас. Бир неча йилдан бери корхона темир йўл шохобчаси ремонт қилинмайди. Юк ортиш-тушириш майдони зарур механизмлар билан таъминланмаган.

Заводнинг бир вақтда бор йўғи 17 вагондангина юк тушириш қувватига эга бўлган майдони мавжуд. Шунга қарамай темир йўл билан бир вақтда 27 вагон етказиб беришга шартнома тузилган. Шунинг учун ҳам вагонларнинг белгиланган вақтдан ортиқча туриб қолиши йилдан-йилга кўпайиб боряпти. Корхонада бу кўрсаткич 3,2 соат қилиб белгиланган. Амалда эса 17,6 соатни ташкил этяпти. Назорат ўтказилган вақтда вагонларнинг бу заводда туриб қолиши белгиланганидан 31,1 минг вагонга ортиб кетганлиги аниқланди. Натижада 1988 йилнинг шу давридагидан 32,2 минг сўм кўп, жами 141,9 минг сўм жарима тўланган.

Янгийўлнинг қишлоқ хўжалигига кимёвий хизмат кўрсатиш ноҳияларaро бирлашмаси (раиси ўртоқ Мусаев С. М.)да вагонларнинг юк тушириш жараёнида туриб қолиши 2,4 минг вагон соатга кўпайган. Юк тушириш вақти 3 соат қилиб белгиланган бўлишига қарамай, амалда 16,4 соатга етган. Бунинг учун бирлашма 20,7 минг сўм жарима тўлаган. 1988 йилнинг шу даврида эса бу кўрсаткич 4,9 минг сўмни ташкил этганди.

Бунинг асосий сабаби таъминотчилар билан минерал ўғитни бир маромда етказиб бериш учун шартнома тузилмаганлигидир. Жумладан, бу ерга ўтган йилнинг март ойида 106 вагон ўғит келган бўлса, май ойида бор йўғи 18 вагон юк келган. Бундан ташқари бирлашмада ишни кўп сменада ташкил қилиш йўлга қўйилмаган. Шунингдек, юк ортиш-тушириш ишлари асосан қўл кучи билан бажарилади. Назорат ўтказилган вақтда бу ерга келган 244 вагон селитранинг ҳаммаси қўл кучи ёрдамида тушириб олинган.

Ангрен картон идишлар фабрикасида ҳам шароит яхши эмас. Шунинг учун ҳам темир йўл билан қачон, қай тарзда хизмат кўрсатилиши ҳақида шартнома тузилмаган. Негаки корхона маъмурияти таъминотчилар билан хом ашёни етказиб бериш вақтини келишиб олмаган. Бундан ташқари комбинатда мазутни цистерналардан қуйиб олишда фойдаланиладиган участканинг 2-навбати ҳали ҳам ишга туширилгани йўқ. Бу ерда бир вақтда фақат битта цистернанигина бўшатиб олишга имкон бўлишига қарамай, 5—10 талаб цистерна келтирилади. Натижада улардан мазутни қуйиб олиш вақти пландаги 3,4 соат ўрнига 14,6 соатни ташкил этяпти. Ўтган йилнинг ўн ойида эса вагонлар белгиланган вақтдагидан 16,6 минг соат ортиқча туриб қолган. Бунинг учун корхона томонидан 83 минг сўм жарима тўланган.

Бўстонлиқ ноҳияси матлубот уюшмасида ҳам вагонларнинг ортиқча туриб қолиши йилдан-йилга кўпайиб боряпти. Бу ерда ўтган йилнинг ўн ойида 1988 йилнинг шу давридагига қараганда юк келиб-кетиши 31 вагонга камайган бўлса ҳам, вагонларнинг туриб қолиши 2 баробар кўпайган. Бунинг учун тўланган жарима эса 6 баробар ортиб — 10,7 минг сўмни ташкил этган.

Вагонларнинг узоқ туриб қолишига юк жўнатувчилар билан келишиб олинмаганлиги ва бўлинмалар хизматчиларининг ишни тезкорлик билан ташкил эта билмасликлари сабаб бўляпти. Шунинг учун ҳам ўтган йилнинг августида жўнатилиши керак бўлган ёғнинг вақтида етказиб берилмаганлиги туфайли учта вагон 348 соат бекор туриб қолган. Бу масъулиятсизлик учун матлубот уюшмасидан 1,2 минг сўм жарима олинди.

Юқорида тилга олинган корхона ва ташкилотларнинг барча масъул кишилари бундай лоқайдликлари учун тегишли жазоларини олдилар. Лекин улар вагонлардан фойдаланишни яхши йўлга қўйиш учун амалий чора-тадбирлар кўришмас экан вилоят темир йўл шаҳобчаларидаги аҳвол ўзгармайди. Коллективларнинг не-не машаққатлар билан топган маблағларини ҳавога совуравeрадилар.

Ю. ПИРМАТОВ,
вилоят халқ назорати комитети инспектори.

ТУЗАТИШ ҲАМ УЙ-ЖОЙ ДАСТУРИГА КИРАДИ

УЙ-ЖОЙЛАР ремонти яқин кунларда ҳам қанчалик оғир аҳволда бўлганлиги ҳеч ким учун сир эмас. Лекин кейинги йилларда бу муаммога эътибор нисбатан кучайганлигини ҳам айтиб ўтиш ўринлидир. Янги уй-жойлар қуриш қатори меҳнаткашлар истиқомат қилиб турганларининг ҳолатини яхшилаш, бунинг учун уларни ремонт қилишни кенгайтириш, сифатини оширишга қаратилган чора-тадбирлар кўрилмоқда. Ремонт ҳам уй-жой программасидир, дейилиши бежиз эмас. Бу муҳим ишга бефарқлик билан ёндашиш оқибатида кўплаб турар-жойлар путурдан кетди.

Вилоятимизда уй-жойлар ремонтининг аҳволи қандай, бу соҳа бўйича белгиланган режа қандай амалга ошириляпти? Вилоят статистика бошқармасининг ўтган йил якунлари бўйича чиқарган маълумотида у тўлиқ акс эттирилган. Маълум бўлишича тўла ремонт бўйича топшириқ уддаланмай қолган. Бироқ шунга қарамай катта ҳажмдаги тиклаш ишлари амалга оширилган. Уй-жойларни тўла ремонтдан чиқариш юзасидан бажарилган иш ҳажми 11 миллион 734 минг сўмликни ташкил этган.

Йил давомида умумий майдони 209,9 минг квадрат метр бўлган хонадонлар ремонтдан чиқарилган ва давлат комиссиялари томонидан қабул қилинган. Лекин бу режада белгиланганидан 21.1 минг квадрат метр кам.

Айниқса, корхоналар ва идораларга қарашли уй-жойлар ремонтида катта қолоқликка йўл қўйилди. Шу мақсад учун ажратилган капитал маблағларнинг анчагина қисми ўзлаштирилмади. Бунинг оқибатида 327,4 минг сўм фойдаланилмай қолиб кетди. Ваҳоланки шу маблағ ҳисобига ўнларча минг квадрат метр ҳажмидаги уй-жойлар созланган бўлур эди.

Ремонт ишларини амалга оширишда одат бўлиб қолган яна бир қусур бор. Бинолар пештоқини ремонт қилишга кўплаб маблағ сарфланади. Томларни ремонт қилиш, ободонлаштириш ишлари ҳақида ҳам шуни айтиш мумкин. Аслида бинолар ичи, яъни хонадонлар ремонти учун кўпроқ маблағ ажратиш керак. Тўла ремонтнинг нормадаги муддатларига ҳам кўпинча амал қилинмайди. Бундай ишларни судраш айрим ремонт-қурилиш ташкилотларининг қон-қонига сингиб кетган. Шу сабабли ҳам ўтган йили уйларнинг ярмидан ортиқроғини ремонт қилиш муддати кечикди.

Капитал ремонт планининг бажарилмаслиги тиклаш ишлари охирига етказилмаган бинолар сонининг кўпайишига олиб келди. Ўтган йил охирига келиб вилоят бўйича шундай тугалланмаган иш ҳажми 485 минг сўмликни ташкил этди, бу йил давомида амалда сарфланган харажатнинг 4,1 фоизига тенгдир.

Вилоят уй-жой майдонининг ҳар бир квадрат метрини тўла ремонт қилиш харажатлари 55 сўмни ташкил этди. Айни вақтда айрим нозирликлар ва идоралар бўйича у бор-йўғи 13—28 сўм атрофида бўлди. Бу тўла ремонт қилиш учун назарда тутилган ишлар комплекси амалга оширилмаганлигидан далолат беради. Бу кўпинча уйларни тўла ремонт қилишни оддий ёки пештоқларни, ташқи ободонлаштириш объектларини жорий ремонт қилиш билан алмаштириш натижасидир.

Ремонт ишларининг асосан қўлда бажарилаётганлиги, механизациялаш даражаси ниҳоятда пастлиги, ремонт ташкилотларининг моддий-техникавий негизи ночорлиги, бундай ишлар учун фондлар етарли ажратилмаётганлиги ҳам уй-жойларни тўла тиклаш топшириқларининг тўла-тўкис бажарилмаслигига олиб келаётган сабаблардир.

Уй-жойлар ремонти кўлами бундан буён ҳам ортиб бораверади. Шундай экан, уни амалга ошириш билан шуғулланувчи ташкилотларнинг ишлаб чиқариш қувватларини ошириш, моддий-техникавий негизини мустаҳкамлаш, ажратилаётган бинокорлик материаллари ҳажмини кўпайтириш лозим. Айниқса, ноҳиялар ва маҳаллий Советлар ижроия комитетлари бу муҳим масалаларни ижобий ҳал қилишга эришишлари, бунинг учун барча имкониятлар ва резервларни ишга солишлари лозим.

ЛОҚАЙД БЎЛМАНГ, ОДАМЛАР

Ҳаётимизда кундан кунга муҳим ўзгаришлар юз бераяпти. Бу ўзгаришларнинг барчаси мамлакатимиз қудратини ошириш, халқ фаровонлигини яхшилаш мақсадида амалга оширилаяпти.. Аммо, айрим муаммолар борки, улар олға қараб ҳаракатимизга тўсқинлик қилиб келмоқда. Хизмат бурчим юзасидан мен кўпинча ана шундай муаммолар билан тўқнаш келиб қоламан. Инсоний ҳис-туйғуларга берилиб улар ҳақида мушоҳада юргизаман. Мени айниқса бир муаммо кўпдан бери ўйлантириб келади. Бу нафақат мени, балки бошқаларни ҳам ташвишга солса керак, деб ўйлайман. Бу муаммо болалар ўртасида жиноятларнинг сони ортиб бораётганлиги. Ҳаётимиз тобора фаровонлашиб, тўкин-сочин бўлиб борган сари болалар ўртасида ўғирлик, безорилик, гиёҳвандлик, заҳарланиш каби ярамас иллатлар авж олиб кетяпти. Улар орасида болаликка хос бўлмаган бераҳмлик, кўполлик, ўзидан катталарни ҳурмат қилмаслик ҳоллари кўпайиб боряпти. Чақалоқликда покизалик рамзи бўлган оҳу кўзлар бугунга келиб раҳмсизлик, бешафқатлик ҳислари билан пирпирамоқда. Ертўлалардан, қоронғи пастқам жойлардан бугунги кунда қўлларида шприц, оғзиларида ширинлик ўрнига папирос, ёшлик қувончи ўрнига ҳар хил кимёвий дорилардан карахт бўлган болалар чиқиб келишмоқда. Чуқурроқ ўйлаб қаралса нақадар даҳшат бу. Хўш, бу фожиаларнинг илдизи, сабаби қаерда? Болаларнинг бу йўлга кириб кетишларига ким айбдор?

...Қора курсида бир ўспирин ўтирибди. Боши эгик. Гувоҳларнинг, айбловчиларнинг Суд мажлисига кирганларнинг айримлари унга ачиниб қарашади. Баъзиларнинг нигоҳида эса нафрат. Ҳукм ўқила бошлаганда ўспирин кўзи жовдирай бошлайди. У айни дамда шафқат, фақат шафқат истайди. Бу жиноят кўчасига қандай кириб қолганлигини ўйлаб, суд мажлисида иштирок этаётганларга илтижо билан тикилади. Уларнинг аксари қадрдон, меҳрибон одамлар, нима учун уни тўхтатиб қолишмади? Ўспирин бу ҳақда кўп ўйлайди ҳали. Жавоб ҳам топар. Ҳозир эса фарёд этишга тайёр. Лекин жиноят қилиб бўлинган. Энди фарёддан фойда борми?

Ҳукм ўқилди. Ўспириннинг ёлғиз ўзи жазога тортилди. Жиноятни бир ўзи қилган, демак бир ўзи жазосини олиши табиий. Лекин, Тошкент ноҳиясидаги 37-ўрта мактаб ўқувчиси, эндигина ўн беш ёшга қадам қўйган Жонпўлат Ҳошимовнинг ёш қизнинг номусига тегканлиги учун жазога тортилишида шу суд мажлисида ўтирганларнинг кўпчилиги айбдор эмасмиканлар? Тўғри, уларни суд қоралай олмайди. Лекин, виждонан қараганда, ўспиринни жиноятдан олиб қолмаган одамларни унга шерик, деб аташ ҳам мумкин-ку?

Табиийки, одоб-аҳлоқ масалалари билан ҳисоблашилмай қўйилган оилаларда ёшларнинг барвақт ишрат йўлига киришлари учун кенг имкониятлар эшиги очиқ бўлади. Шу ўринда кинотеатрларимизда, телевизор экранларида кўрсатилаётган баъзи бир фильмларнинг ҳам болалар тарбиясига салбий таъсир кўрсатаётганлигини айтиб ўтиш ўринлидир, «Кичкина Вера», «Интер қиз», «Кунлардан бирида Америкада» каби фильмларни кўрган ёшлар инсоннинг ҳирсий талаб эҳтиёжлари хусусида ҳеч қандай тушунчага эга бўлмаган ҳолда ишқий муносабатларга барвақт киришмоқдалар. Оқибатда жиноят кўчасига кирганликларини сезмай қоладилар.

Оилада спиртли ичимлик истеъмол қилишнинг услублари ҳам бола тарбиясига таъсир этувчи омиллардан бири. Хонадонда ҳукм сурган ичиш анъаналари боланинг кузатиш эрмаги бўлибгина қолмасдан, тақлид қилиш манбаига ҳам айланиши мумкин. Бунда одатда ўғил болалар отага, қиз болалар онага тақлид этишади. Бола оиладаги бирон воқеа ичкиликсиз ўтмайди,

ЁШЛАР ВА ТАРБИЯ

ичкилик даврага байрам тусини беради, кайфиятни яхшилайди, иштаҳани очади, деган сохта хулосага жуда эрта келади. Оилада ичкилик қанчалик тез-тез истеъмол этиб турилса, болада бундай фикрларнинг шаклланиши шунча олдинроқ рўй беради. Бундай салбий ҳодисалар ўсмирлар шахсида қандай оқибатлар келтириб чиқаришини аниқроқ тасаввур қилишингиз учун қуйидаги мисолни келтираман. Кўктерак посёлкасида яшовчи аҳоли Зинаида Ромачевани яхши билади. Унинг учун фарзанд тарбиялаш ортиқча бир даҳмаза. Негаки, эридан ажралиб кайф-сафога берилган бу аёл учун бир шиша вино фарзандидан ҳам азизроқдир. Тошкент шаҳридаги 3-автобус парки шофёри Тўлқин Маматқулов ҳам ичкиликка ружу қўйишда З. Ромачевадан қолишмайди. Оқибатда уларнинг фарзандлари, эндигина ўн тўрт ёшга қадам қўйган Нодал Қамариддинов ва Рустам Маматқуловлар гражданин Р. Мажидов уйига кириб, 300 сўм пул ва қимматбаҳо буюмларни ўғирлайдилар.

Бунга ҳам қаноат қилмасдан эртасига М. Мирсоатовнинг уйида кундуз куни ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб, дераза ойнасини кўчиришди ва ўғирликка тушишди. Кейин улар ўлжаларни тенг бўлиб олишгач, болалар магазинига кириб бир хилда шим, кўйлак, туфли ва бошқа буюмлар харид қилишди. Ажабланарлиси шундаки, бу пулларни қаердан олди деб бирорта ҳам магазин сотувчиси қизиқмади. Хўш, ота-оналар-чи, дерсиз? Минг афсуслар бўлсинки, ота-оналар ҳам фарзандлари устидаги янги кийим-бошлар қаердан келганлигини суриштиришмади. Уларнинг бунчалик лоқайдликлари, бепарволиклари қанчадан-қанча оилаларга ҳам иқтисодий жиҳатдан, ҳам маънавий жиҳатдан катта зарар келтирди.

Ўтган йилнинг охирида 35-ўрта мактабнинг физика кабинетига ўрнатилган хориждан келтирилган электрон ҳисоблаш машинаси ўғирланди. Ўн минг сўм турадиган буюмни ўғирлаганлар шу мактаб ўқувчиси Радик Валитов ва Қирғизистон ССРдаги махсус мактаб-интернат ўқувчиси Рафаэл Шарафуддиновлар бўлиб чиқди. Улар ночорлик ёки пулга муҳтожликдан эмас, шунчаки бекорчиликдан, нима қилишлигини билмаганликларидан, аниқроғи ўртоқларига «зўр»ликларини кўрсатиб қўймоқчи бўлганликларидан жиноятга қўл уришган.

«Энг яхши нарсалар — болаларга». В. И. Ленин инқилоб кунлари ўртага ташлаган бу чақириқ миллион-миллион қалбларнинг нидоси эди. Аммо йиллар ўтиши билан бу чақириқ фақат шиор бўлиб қолаверди. Айниқса, турғунлик йилларида болалар учун қурилиши лозим бўлган жуда кўплаб иншоотлар қурилмасдан қолиб кетди. Шаҳарларимиздаги ўнлаб микрорайонлар, массивлар, маҳаллаларда болалар тинч ўйнайдиган майдончалар йўқлигига нима деса бўлади? Мана, биргина мисол: Келес шаҳрида янги массив қурилди. Ҳозир бу ерда 3 мингдан ортиқ аҳоли яшамоқда. Афсуски, массивда ҳалигача на бирорта пионер уйи, на спорт иншооти, на техника машғулотлари билан шуғулланиш мумкин бўлган муассаса бор. Ахир алоҳида пионер саройи қурилмаган тақдирда ҳам икки ёки уч хонали квартираларнинг биронтасидан вақтинчалик шу мақсадда фойдаланиш мумкин-ку! Болалар кечқурунлари нима қилишни, қандай машғулот билан шуғулланишни билмасдан қоронғи жойларда тўп-тўп бўлишиб папирос чекишга, безорилик қилишга ўрганиб кетмоқдалар. Ўз-ўзидан савол туғилади. Шароит бўлмаганидан кейин бола бўш вақтини қаерда, қандай қилиб ўтказсин?

Тарбияси оғир болалар билан шуғулланиш милициянинг иши деб бу соҳага тор маънода ёндашувчи кишилар ҳам орамизда учраб туради. Бу нотўғри, албатта. Бола тарбияси жамиятимиздаги ҳар бир киши бурчидир. Барчамиз бир ёқадан бош чиқариб, ҳамжиҳатлик билан иш олиб борсаккина ижобий натижаларни қўлга киритишимиз мумкин. Демоқчиманки, фарзандларимиз олдида, келажак авлод қаршисида ер чизиб қолмаслик учун, лоқайд бўлманг, катталар, деб ҳайқирадиган пайт келди.

Раҳимжон ШОДИЕВ.
Вилоят ички ишлар бошқармаси матбуот маркази ходими, СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

МАЪЛУМКИ, сигирнинг оғзи кўкка текканда сути кўпаяди. Ҳозир ана шундай кунлар яқинлашмоқда. Аммо, асл чорвадор ўз боқимидаги сигирларнинг сутини қиш фаслида ҳам кўпайтира олиши керак. Бекобод ноҳиясидаги «Партия XXV съезди» совхози чорвадорлари ҳам бу нақлни яхши билишади, унга амал қилиш ҳаракатида бўлишади. Суратда: хўжалик фермаси сигир соғувчилари Қ. Исҳоқова, Ш. Розиқова, Г. Аширматова, К. Саидқуловалар навбатдаги соғин олдидан аппаратларни тайёрлашмоқда.

Суратчи М. НАЗАРОВ.

● Сайловдан кейинги ўйлар ●

АМАЛИЙ ИШГА ЎТАЙЛИК

МАНА сайловлар ўтиб, халқ ишончига сазовор бўлганлар учун янги, янада мураккаб ва масъулиятли палла бошланмоқда. Сайловолди учрашувларида тилга олинган муаммоларни пайсалга солмай кўриб чиқиш ва ҳар бирининг ечими йўлларини ва муддатларини белгилаш тартибини дастлабки ташкилий сессиягача ҳар бир депутат пухта ўйлаб кўриши керак.

Биринчи ташкилий сессиянинг ўзидаёқ ишни дадил бошламоқ учун депутатлик шарафига муяссар бўлган барча ўртоқларимиз Ўзбекистон ССРнинг амалдаги конституциясининг V ва VII бўлимларига кирувчи 101—127 ва 134—149-моддалари билан яна бир бор танишиб чиқсалар фойдадан ҳоли бўлмайди. Чунки, ана шу дастлабки сессияда давлат ҳокимиятининг ва бошқарувнинг олий ва маҳаллий органлари шаклланади. Шундай экан, келажакда унумли ишлай олишни таъминлаш учун биринчи сессияга пухта тайёргарлик билан бориш керак.

Жумҳуриятимиз Асосий Қонунининг 149-моддасида «Ижроия қўмиталарининг бўлимлари ва бошқармалари халқ депутатлари вилоят, ноҳия... Шўролари томонидан тузилади», — деган жумлаларни ўқиймиз. Асосий Қонунимиз бериб қўйган ҳуқуқлардан фойдаланиб, депутатларимиз собитқадамлик ва қатъийлик кўрсатсалар ташкилий сессияда бошқарув органларида тасодифий ёхуд аллакимнинг таянчига суянувчи ўртоқнинг мансаб курсисига ўтириб қолишига йўл қўйилмайди.

Жумҳуриятимиз конституциясининг 137-моддасида «...Маҳаллий Шўроларнинг қарорларини шу Шўро ҳудудида жойлашган барча корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, шунингдек мансабдор шахслар ва гражданлар бажаришлари шарт», — дейилади. Демак, аввалги чақириқда раҳбарлик лавозимида ишлаган кишиларнинг, аниқроғи, раис ва раис муовинларининг ҳамда ижроқўм аъзоларининг ўз зиммаларидаги ваколатларини соқит қилиш тўғрисидаги аризасини қабул қилишдан олдин уларнинг ўзлари ва юқори Шўро ташкилотлари қабул қилган қарорларни нечоғлик ижро этганликлари масаласига ҳам эътиборни қаратмоқ керак. Ана шунда ташаббуссиз ва нўноқ кишиларнинг янги раҳбар составга ўтиш йўлига бир қадар тўсиқ қўйилиши мумкин. Шўроларнинг раислари, биринчи ўринбосари ва ўринбосарлари, маҳаллий Шўролар ҳайъатлари ва ижроқўмлари составига ташаббускор ва мустақил фикрга эга бўлган ўртоқларнинг киришига эришиш учун кураш ҳар бир депутатнинг бурчи ва конституцион ҳуқуқи эканлигини унутмаслик лозим.

Асосий Қонунимизнинг 138-моддасида халқ депутатлари маҳаллий Шўроларининг сессиялари йилига тўрт марта чақирилиши қайд этилганлигини эътиборга оладиган бўлсак, йиғилиб қолган муаммоларни ҳал этиш учун аввалги даврларда бўлганидек, бир-икки, борингки, уч соатлик мажлисларда сессия кун тартибига киритилган ва кўп йиллардан бери йиғилиб қолган ҳамда зудлик билан бартараф этилиши лозим бўлган муаммоларни муҳокама қилиб, тегишли қарорлар чиқариш имкони чекланиб қолишни аввал бошиданоқ тан олмоқ керак. Шунинг учун дастлабки сессияни чақириш ва уни тайёрлаш иши билан бевосита шуғулланувчи ўртоқлар халқнинг мухтор вакилларининг бемалол фикр алмашинувини таъминлаш учун барча имкониятларни ишга солсалар ва сессияларнинг 2—3 кун ишлашини режалаштирсалар бундан буёнги амалга оширилиши лозим бўлган ҳар бир ишни пухта ўйлаб режалаштириш имконияти туғилар эди. Ҳаракат дастурининг ҳар томонлама кенг муҳокама қилинишини ҳам планлаштириш жоиз бўлади деб ўйлаймиз. Маҳаллий Шўролар сессияларини ўтказиш учун 2—3 кун керак бўлади деб таклиф қилишни мажлисбозликка мойиллик, деб қарамасдан, ҳар бир қабул қилинадиган қарорларнинг пишиқ-пухта бўлишига эришиш учун интилиш, деб баҳолаш лозим.

Навбатдаги сессияларда кўриладиган масалалар хусусида бир тўхтамга келган ҳолда, ҳар бир сессия олдидан депутатларни тайёргарлик материаллари билан авалданоқ таъминлаб турилиши ҳақида келишиб олишни кўзда тутмоқ керак. Айни вақтда сессияларга тайёргарлик жараёнида депутатларнинг актив иштирок этишларини таъминлаш тадбирларини белгилаб қўйиш мақсадга мувофиқ бўлади, деб ҳисоблаймиз.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, сиёсий системамиздаги ислоҳотни амалга ошира бориб, амалий ишга ўтиш пайти келди.

М. ТЎЛАЕВ,
Оққўрғон ноҳиясидаги 27-мактаб ўқитувчиси.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

ВОСТОК. (Приморье ўлкаси). Приморье кон-бойитиш комбинатида шахта сувларини зарарсизлантириш учун оксидланиш жараёнларини тезлаштириб, оғир металлар ионларини тутиб қолувчи бактериялар қўлланилди. Олмаотадаги «Казмеханобр» илмий текшириш институти олимларининг ёрдами билан жорий этилган бундай усул вольфрам ишлаб чиқариш технологиясининг хусусиятларига анъанавий усулга нисбатан кўпроқ мос келади. Мутахассисларнинг фикрича, энди Тайгадаги Дальняя ва Большая Уссурка дарёларида яшовчи майда жонворлар ва ўсимликлар тиклана бошлайди.

* * *

ХАРЬКОВ. Коснор номли станоксозлик заводида кўплаб ишлаб чиқарила бошланган янги туркум дастгоҳлар самолётлар, автомобиллар, тракторлар ва комбайнлар двигателларининг кўп босқичли валларига кўзгудек ярқиратиб сайқал беради. Микропроцессорлар билан жиҳозланган янги дастгоҳ ўзи ҳисоблайди ва иш программасини ўзгартиради. Мазкур дастгоҳ ана шундай бошқа станокларга нисбатан бир неча баравар самаралироқ бўлиб, у деталларга ишлов бериш сифатини ярим микрон нари-бери аниқ бўлишини таъминлайди. Йил охирига қадар турли тармоқлар корхоналари учун икки юзта ана шундай дастгоҳ ишлаб чиқарилади.

* * *

ТБИЛИСИ. Сухуми ижодкор ходимлари ёшлар бирлашмасининг экология секцияси амалга оширган яна бир иш муваффақият билан тугалланди. Унинг куч-ғайрати билан субтропик зонанинг қўриқхона ўрмонлари ва унумдор ерлари устидан ўтиши керак бўлган юқори кучланишли электр линияси қурилишини вақтинчалик бўлса-да тўхтатиб қўйишга эришилди. Шу тариқа, ҳар бир қарич ер олтинга тенг бўлган Абхазияда қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун уч минг гектардан кўпроқ ер сақлаб қолинди, дарахтларнинг қимматбаҳо турларининг кесилиб кетиш хавфи бартараф этилди.

* * *

ВЛАДИМИР. Швейцариянинг машҳур «Гертнер» фирмаси Владимирдаги «Техника» бирлашмасида ишлаб чиқарилган митти станокларни ўз мамлакатида бир ҳафтадаёқ сотиб бўлди. Бу маҳсулот якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи кишиларга мўлжалланган. Ёзув машинкасидан салгина каттароқ бўлган бу агрегатда мураккаб токарлик, пармалаш ва фрезерлик операцияларини бажариш мумкин. Хилма-хил жиҳозлари ва мосламалари борлиги туфайли «ТШ-3» ишлов бериш маркази билан рақобатлаша олади. Чунки у яна сайқал бериши, арра ва лобзик билан ишлаши мумкин. Митти станок уйдаги оддий электр розеткасига уланади. Агрегатда тўрт хил тезликда ишлов бериш мумкин бўлиб, у юксак сифат ва икки ярим микронгача аниқликни таъминлайди.

* * *

ГРОЗНИЙ. Чечен-Ингушиянинг Червленная станцияси яқинида ишга туширилган кучли компрессор станцияси Шимолий Кавказ ва Кавказорти районларига кўпроқ табиий газ етказиб бериб туриш имконини яратади. Бу ўзига хос механик юрак Моздок-Боку газ қувури орқали бир кеча-кундузда деярли 90 миллион куб метр газни ўтказиб бера олади. Энг замонавий ускуналар билан жиҳозланган мазкур станцияни «Грозтрубопроводстрой» трести мутахассислари бу ерда шартнома асосида ишлаётган болгар қурувчилари билан биргаликда бунёд этдилар.

ТЕМИРЙЎЛ БЕКАТИ ТАЪМИРЛАНАДИ

«Ташгипротранс» институти Ўзбекистоннинг асосий темир йўл дарвозаси — Тошкент марказий темир йўл бекатини таъмирлаш лойиҳасини ишлаб чиқишга киришди. Иситиш ва алоқа системаларини такомиллаштириш, ичкари ховлиларни йўловчилар учун янада мослаштириш, бошқа бир қанча ишларни амалга ошириш керак бўлади.

Айни вақтда темир йўл бекати ходимлари кооперативлар билан ҳамкорлик қилиб, йўловчиларга янада кўпроқ хизмат қила бошладилар. Бу эса шикоят ва эътирозларни икки баравар камайтиришга ёрдам берди. «Депутатлар зали» деб аталган зал қайта жиҳозлангач, озгина ҳақ эвазига умумий тарзда фойдаланиш учун очиб қўйилди. Оналар ва болалар хонаси ремонт қилинди, пойабзал устахонаси, холис хизмат бюроси очилган. Хонадонларга билет етказиб берадиган машиналар бўш вақтларда такси сифатида ишламоқда, натижада қўшимча фойда олинмоқда. Ижарани кооператорлар темир йўл бекатида ишлаб топган даромадларнинг бир қисмини темирйўлчилар ҳисобига ўтказишмоқда. Темирйўлчилар ойига юз минг сўмгача пул олишмоқда.

Темир йўл бекатида ҳарбийлар учун алоҳида зал қурилмоқда. Залда билет кассаларигина эмас, айни вақтда агитпункт, видеосалон, солдат кийимидаги йўловчилар учун бошқа хизмат турлари ҳам бўлади.

«МАРҲАМАТ» ҚАҲВАХОНАСИ

Ангреннинг тез қад кўтараётган турар жой массивида «Марҳамат» миллий таомлар қаҳвахонаси ишга туширилганига унча кўп бўлмади. Қаҳвахона ёшларнинг бир нечта ётоқхонаси жойлашган бу районнинг ўзига хос томонларини ҳисобга олган ҳолда қурилган. У ерда 150 ўрин бўлиб, у эрта тонгдан кечгача ишлайди, нархлар ҳам унчалик қиммат эмас. «Узбекшахтострой»нинг 95-механизациялашган колоннаси архитектор ҳамда қурувчилари ишларни ўз муддатида пухта ва муваффақиятли бажардилар. (ЎзТАГ).

● *Кимга тенглашиш керак?*

ҒОЛИБЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Яқинда вилоят ички ишлар бошқармаси ҳузуридаги ички ишлар органларидаги оператив хизмат фаолиятини ўрганиш комиссиясининг йиғилиши бўлди. Бунда шаҳар, район ички ишлар бўлимларининг 1989 йилдаги фаолиятига атрофлича баҳо берилди.

Йил якунлари бўйича Ўрта Чирчиқ ноҳия ички ишлар бўлими (бошлиғи милиция майори О. Жалилов, сиёсий ишлар бўйича муовини милиция капитани Ҳ. Иноятов) ғолиб деб топилди. Ноҳия ички ишлар бўлимига бошқарма қизил байроғи ва 500 сўм пул топширилади. Янгийўл ва Чирчиқ шаҳри осойишталик посбонлари эса иккинчи ва учинчи ўринларни эгалладилар. Ҳар иккала шаҳар бўлимига фахрий ёрлиқлар, шунингдек пул мукофотлари ҳам ажратилди.

Комиссия 1989 йилнинг энг яхши бўлинмаларини ҳам аниқлади. Булар Янгийўл шаҳрининг жиноий-қидирув, Бўстонлиқ БХСС ходимлари, чирчиқлик терговчилар, ғалабалик давлат автоинспекцияси ходимлари, Бекобод шаҳридаги участка вакиллари, Чирчиқ шаҳрилик навбатчилик қилиш ходимларидир.

Шунингдек, вилоят ички ишлар бошқармасининг ўтган йилдаги энг яхши касб эгалари ҳам аниқланиб, уларнинг суратлари бошқарма «Ҳурмат тахтаси»дан жой олади. Булар орасида Янгийўл шаҳри ички ишлар бўлими жиноий-қидирувининг бошлиғи Э. Эркаев, Оҳангарон ноҳия ички ишлар бўлимининг сиёсий ишлар бўйича муовини Р. Акрамов, Бекобод шаҳар участка инспектори Х. Нормуротов, Тошкент ноҳияси балоғатга етмаганлар билан ишлаш инспекцияси ходими Ш. Абзалов, Ангрен шаҳар ички ишлар бўлими эксперти Ш. Разумбоев, Янгийўл шаҳар ички ишлар бўлими оператив навбатчиси Т. Бойжонов ва бошқалар бор.

● *Мунозарага чақирамиз*

МАҲАЛЛИЙ НОМЛАР ТИКЛАНСИН!

ҲУҚУҚШУНОС А. Муталовнинг «Тошкент ҳақиқати»нинг 31 январь сонидаги «Сизлар нима дейсизлар?» мақоласида баён этилган фикрларни тўлиқ қувватлаган ҳолда, ўзимнинг айрим мулоҳазаларимни билдирмоқчиман.

Агар газеталарда эълон қилинган халқ депутатлари сайловини ўтказувчи сайлов мавзелари рўйхатларига кўз югуртирсангиз пала-партиш қўйилган айрим кўча ва қишлоқлар номларини кўриб ажабланасиз. Биргина Киров номли қишлоқларни Бекобод, Бўка, Ғалаба, Тошкент ноҳияларида, Калинин қишлоғини Бекобод, Тошкент, Калинин, Янгийўл ноҳияларида, Ленин қишлоғини Чиноз, Калинин, Оҳангарон, Оққўрғон ноҳияларида кўриш мумкин. Бундай лоқайдлик фақат тарихий номлар илдизигагина болта уриб қолмай, балки алоқа хизмати учун ҳам маълум қийинчиликлар туғдириши барчага аён. Киров ёки Калинин қишлоғиданман деган одамдан — қайси ноҳиядагисидан деб сўрашлари турган гап.

Айниқса, менга Бекобод ноҳиясида Пушкин қишлоғининг бўлиши жуда эриш туюлди. Чунки, ўтган йили қадимий рус шаҳарлари бўйлаб қилган саёҳатимиз чоғида Пушкин яшаб ижод қилган жойларни ҳам зиёрат қилиб бой таассурот билан қайтган эдик. У ердаги «Пушкинские гори»ни олиб кўрадиган бўлсак, қадимги уйлар, у ижод қилган ўриндиқлар, хиёбонлар, у сув ичган булоқлар, қўйингки, ҳамма-ҳаммаси ҳақиқатан ҳам Пушкин ва унинг аждодлари номи билан бевосита боғлиқдир. Биздаги аҳвол эса буюк шоир ва маҳаллий номларга бўлган ҳурматсизликнинг ўзгинаси. Буюк кишиларнинг ҳурматини жойига қўйиш маҳаллий жой номларининг ҳисобига бўлмаслиги керак. «Тошкент ҳақиқати»нинг 30 январь сонида ёзилганидек, жумҳуриятимизда 20 га яқин А. С. Пушкин номли боғ бўлишини ҳам ана шундай баҳолаш мумкин. Ёки биргина Тошкентда — жумҳурият пойтахтида А. С. Пушкин номида 5 та, А. М. Горький, В. П. Чкалов ва В. В. Куйбишев номларида учтадан мактаблар бўлиши, 56 та мактабнинг шу тарзда номланганлиги инсофданми?

Сўнгги йилларда вилоятимизнинг тоғли зонасида дам олиш уйлари ва пионер лагерларининг кўплаб қурилиши натижасида маҳаллий шароитга мос тушмайдиган номлар бамисоли ёмғирдан кейинги қўзиқорин сингари кўпайиб бормоқда. Бунга мисол қилиб Кристалл, Солнишко, Ўзбекистон 25 йиллиги, СССР 50 йиллиги, Восток, Восход-2, Космос сингари баландпарвоз номларни кўрсатиш мумкин.

Ваҳоланки, муайян дам олиш уйи ёки лагерь жойлашган ернинг, сойнинг ўз номи бор. Уларни шу ердаги булоқлар (Қорабулоқ, Оқбулоқ, Қайнарбулоқ, Кўкбулоқ), қушлар (Булбулча, Бургут, Қалдирғоч, Читтак, Зарғалдоқ, Зағизғон, Какку, Жиблажибон), ҳайвонлар (Қуёнча, Бўривой, Айиқ Полвон, Кийик, Бўрсиқ, Суғур, Сувсар, Жайра, Қоплон), шифобахш гиёҳлар (далачой, эрмон, тирноқгул, наъматак, ровоч, морморак, зира, зирк, баргизўт, сариқбош, бўймодоран), гуллар, (лола, гунафша, чучмома), дарахтлар (Чинор, Ўрикзор, Ёнғоқзор, Тоғолча, Дўлана, Олмазор, Пистазор, Бодомзор) номлари билан аташ мумкин-ку. Номлар тўғри қўйилган тақдирда дам олаётганларни кўргани келганлар ҳам сойма-сой адашиб сарсон бўлишмайди. Наволисой, Динап, Калит, Обпарсой, Самбусак каби маҳаллий жой номларини яхши билган туб аҳоли уларга тўғри йўл кўрсатишади.

Умуман олганда жойларни номлашда биз иттифоқимизнинг марказий шаҳар ва вилоятларидан ҳар қанча ўрнак олсак арзийди. У ернинг хариталарини синчиклаб қараб биронта Ўрта Осиёлик аллома ёки адибнинг номини учратмайсиз. Буюк бобомиз Алишер Навоийнинг 550 йиллиги юбилейи муносабати билан Москва шаҳар ижроия комитетидан шаҳар кўчаларидан бирига, кинотеатр ва кутубхонага унинг номини бериш сўралди. Бу масала қай даражада ҳал бўлишини эса вақт ҳал қилади.

Вилоятимиз худудидаги барча шаҳарлар ва ноҳиялардаги қишлоқлар, колхоз ва совхозлар, кўчалар, таълим-тарбия ва дам олиш масканлари, истироҳат боғлари, идора, муассаса, бошқарма, бирлашма, завод ва фабрикалар сингариларнинг номларини қайта кўриб чиқиш пайти келди. Вилоят шаҳарлари ва ноҳияларида ҳам Тошкент шаҳридаги сингари топонимик комиссиялар тузиш керак. Улар маҳаллий билимдон кишилардан, айниқса, тарих ва жўғрофия фанлари мутахассисларининг қимматли фикрларини инобатга олган ҳолда енг шимариб ҳалол ишлашлари лозим. Бу ўринда ҳозир Нариманов деб аталаётган шаҳарнинг қадимдан Бектемир деб аталиб келган гўзал номи бор эканлигини, Красногорск, Солдатск кабилар қанчалик тўғри қўйилганлигини аниқлашни ҳам унутмаслик керак. Жумҳуриятимиз бўйича олиб қараганда, бу борадаги вазият, айниқса, Тошкент вилоятида аянчли аҳволда эканлигини кўрамиз. Халқимизнинг жонбозлиги туфайли жумҳуриятимизда давлат мақомини олган ўзбек тили ҳақидаги қонуннинг 24-моддасида «Ўзбекистон ССРдаги шаҳарлар, қишлоқлар, майдонлар, бекатлар, тарихий обидалар ва бошқа жўғрофий-худудий ўринларнинг номлари ягона миллий шаклда берилади ва жумҳурият давлат тилида ёзилади» дейилганлиги айни муддаодир. Келинг, қайта қуриш шарофати туфайли вужудга келган қулай вазиятдан фойдаланиб, вилоятимиздаги номлар экологиясини ҳам соғломлаштириш учун изчил курашайлик.

Исмоил ОТАЖОНОВ,
СССР Жуғрофия жамиятининг ҳақиқий аъзоси.

● *Маданий ҳаёт*

САНЪАТКОРЛАР ЎҚУВЧИЛАР ҲУЗУРИДА

РЕСПУБЛИКА ёш физик, математик ва химиклар мактаб-интернатида ўқувчиларнинг яхши билим олишлари ҳамда маданий ҳордиқ чиқаришлари учун барча шарт-шароитлар муҳайё қилинган. Яқинда бу билим даргоҳида Абдулла Қаҳҳор номидаги жумҳурият сатира ва юмор театрининг бир гуруҳ санъаткорлари меҳмон бўлишди. Улар ўқувчиларга турли саҳна асарларидан парчалар ва интермедиялар намойиш этишди. Айниқса, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг нишондори Ҳайрулла Саъдиев ўзининг ширали овози ҳамда актёрлик маҳорати билан тўпланганларни хушнуд этди.

С. САЛИМОВ,
жамоатчи мухбир.

Давр хосияти

СОВЕТ МУСУЛМОНЛАРИ ҲАЁТИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

Мамлакат мусулмонлари ҳаётида кейинги вақтда катта ўзгаришлар юз берди. Бу ўзгаришлар жамиятдаги демократиялаштириш жараёни чуқурлашиб бораётганлигидан далолат беради, деди АПН мухбири билан суҳбатда Ўрта Осиё мусулмонлари диний бошқармаси ҳайъатининг аъзоси имом хатиб Хўжа Абдулҳафиз Чориев. Бунга мачитлар сони тез кўпайиб бораётганлиги мисол бўла олади: ўтган йил ичида Ўрта Осиёда улар икки марта кўпайди.

Давлат тарихий аҳамиятга эга бўлган кўпгина мачитларни руҳонийларга берди. Улар орасида 400 йил муқаддам Бухородаги машҳур Калон жомий мачити, Андижон ва Қўқон жомий мачитлари бор. Ҳозир Термиз шаҳрида Мурч Бобо мачити қурилаётир, бу кузда, мусулмонлар Ўрта Осиёлик энг йирик уламо имом Абу Исо Ат-Термизий туғилган куннинг 1200 йиллиги нишонланадиган вақтда қуриб битказилади. Ат-Термизий даҳмаси ҳам таъмирланаётир.

Диний ташкилотлар ноширлик фаолияти имкониятлари ҳам кенгайтирилаётир. Ҳозир муқаддас Қуръон янги нашри, Ат-Термизий асарлари, мусулмон ўқув юртлари учун ўқув қўлланмаларини босиб чиқаришга тайёргарлик кўрилмоқда.

Мусулмонлар ўз навбатида, деб таъкидлади имом хатиб, мамлакат ижтимоий ва сиёсий ҳаётида тобора фаолроқ қатнашмоқдалар. Совет ҳокимияти йилларида биринчи марта Тошкент шаҳри аҳолиси Ўрта Осиё мусулмонлари диний назоратининг раиси муфти Муҳаммадсодиқ Муҳаммадюсуфни СССР халқ депутати қилиб сайладилар. Мачитлар ҳайрия фондларига, болалар уйларига каттагина моддий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Ҳориждаги бир эътиқодлик қардошлар билан ҳам алоқалар мустаҳкамланмоқда. Яқинда Тошкентда бўлган жаҳон Ислом лигасининг бош котиби Абдулла Умар Насиф шуни маълум қилдики, лига совет мусулмонларига бир миллион нусха Қуръонни совға қилиб бериш ниятидадир. Яқинда Иордания орқали Диний бошқармага муқаддас китобнинг дастлабки нусҳалари юборилди.

Мусулмонлар ҳозир СССР Олий Советида тайёрланаётган виждон эркинлиги тўғрисидаги қонун лойиҳасига катта умид боғламоқдалар. Бу қонунда черков билан давлат ўртасидаги ўзаро муносабатлар масалалари тартибга солинади. Динга ишонувчилар аввало давлат томонидан кафолотлар берилишини истайдилар. Бу кафолотлар уларни амалдорлар ўзбошимчалигидан сақлаган бўлур эди, шу жумладан агар диний жамоанинг, динга ишонувчи оддий кишиларнинг ҳуқуқлари камситилса улар судга мурожаат қилиш ҳуқуқига ҳам эга бўлган бўлур эдилар.

Динга ишонувчилар, шунингдек, қонундан диний тарбия масалаларида тўлиқ аниқликни кутмоқдалар. Негаки, ҳозирча атеистлар билан диний жамоалардаги мавжуд имкониятларни асло таққослаб бўлмайди. Янги қонун руҳонийларга оммавий ахборот воситаларида мунтазам қатнашиб туриш ҳуқуқини бериши, диний ташкилотларга эса ўз рўзномалари, журналлари китобларини нашр этиш имконини бериши керак. Совет мусулмонлари виждон эркинлиги тўғрисидаги қонун лойиҳаси бошқа қонунларга ўхшаб, умумхалқ муҳокамасига қўйилиши лозим деб ҳисоблайдилар.

В. МИЖИРИЦКИЙ,
АПН мухбири.

ЁЗГИ ВАҚТНИНГ АМАЛ ҚИЛИШ ДАВРИ БОШЛАНИШИ ҲАҚИДА

СССР давлат ягона вақт ва эталон частоталар комиссияси хабар қилади: 25 март куни 1990 йилги ёзги вақтнинг амал қилиш вақти бошланади.

Шу муносабат билан 1990 йил 25 март куни соат 2 да Совет Иттифоқининг бутун территориясидаги соатларнинг мили 1 соат олдинга суриб қўйилади.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

● СПОРТ ●

«Меҳнат резервлари» Бутуниттифоқ кўнгилли спорт жамияти марказий уюшмасининг ихтисослаштирилган болалар мактаблари ўсмирлари ўртасидаги Ангренда ўтказилган бокс бўйича турнирида мамлакатимизнинг 43 шаҳари вакиллари иштирок этди. Ёш чарм-қўлқоп усталарининг учрашувларида 230 нафар боксчидан 15 таси март ойининг охирида Қарағандада ўтказиладиган Совет Иттифоқи чемпионатида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди. Суратларда: СССРнинг бир неча бор чемпиони, жаҳон чемпиони, Монреалдаги олимпия ўйинлари кумуш совриндори, ҳозирда ҳакамлик вазифасини бажараётган Руфат Рисқиев 85 килограммдан юқори бўлган вазнда ғолиб чиққан бокулик А. Мамедов билан; турнир ғолиблари (чапдан ўнгга): А. Карпухин (Москва), Ж. Мусабеков (Кустанай), С. Шчербаков (Москва).

Суратчи А. РИСҚИЕВ.
(ЎзТАГ).

ЖАҲОН РЕКОРДИГА ҲУЖУМ

● ТОШКЕНТЛИК лангар билан сакровчи Радион Гатауллин Глазгода ўтказилган Европа чемпионатида 5 метр 80 сантиметр натижа билан ғолиб келганлигини хабар қилган эдик. Спортчимиз қитъа биринчилигини чемпион бўлиб тугатиши биланоқ Греция пойтахтига йўл олди. Бу ерда ҳам жаҳоннинг энг кучли спортчилари баҳсида 5 метр 90 сантиметрлик баландликдан ошиб ўтиб, ватандоши Сергей Бубкага қарашли 603 сантиметрлик марраии забт этишга уриниб кўрди. Бироқ бу сафар баландлик бўйсунмади. Грециядаги мусобақаларда совет спортчилари Р. Эммиян узунликка сакрашда, Н. Мусиенко уч хатлаб сакрашда, Е. Топчина ҳамда В. Готовскаялар баландликка сакрашда Н. Лисовская ядро улоқтиришда ғолиб келдилар.

КИЕВЛИКЛАР ЯНА ОЧКО ЙЎҚОТИШДИ

● КИЕВ динамочилари мамлакат чемпионатининг навбатдаги ўйинини Москвада Марказий Армия Спорт клуби билан ўтказишди. Украин футболчилари биринчи бўлиб ҳисобни очишган бўлсада (О. Протасов), 84 минутда ўз дарвозаларидан (И. Корнеев) тўп ўтказиб юбориб, 1:1 ҳисобида дуранг ўйнадилар ва яна очко йўқотишди. Қолган ўйинларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Динамо» (М) — «Ротор» — 1:1, «Черноморец» — «Жальгирис» — 1:0, «Арарат» — «Металлист» —0:0.

● СПОРТ ●

реклама ва эълонлар

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
М. Қорнёқубов номли Ўзбек давлат филармонияси
«Баҳор» концерт залида
13 март соат 17.00 да

«ХОРАЗМ КУЙЛАГАЙ»

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
Олмахон ҲАЙИТОВАнинг
ЮБИЛЕЙ КЕЧАСИ

Таклиф билетлари билан киритилади.

ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТ ФОНДИ
В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИ
13, 14 МАРТ СОАТ 19.30 ДА

«ҚАЛДИРҒОЧ ҚАНОТИДА КЕЛГАН ОВОЗЛАР»
ҚЎШИҚ ВА КУЛГИ КЕЧАСИ

ИШТИРОК ЭТАДИЛАР:
Одил КАРИМОВ, Ниёз УМАРОВ,
Саломат ИБРАГИМОВА ва Мирсаид ИСҲОҚОВлар.

Сиз учун ўзларининг севги-муҳаббат, саҳоват, мурувват, гўзаллик ҳақидаги қўшиқларини бахшида этадилар.

Сизларнинг қалб тўрингиздан ўрин олган нодир сўз усталари...

Республика аскиячи ва қизиқчилар конкурсининг бир неча бор ғолиби, машҳур сўз устаси
Муҳиддин ДАРВЕШОВ

ПРОГРАММАНИ интермедия ва тақлидлар билан Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари Гулчеҳра ва Лутфулла САЪДУЛЛАЕВЛАР олиб борадилар.

КЕЧАДАН ТУШГАН МАБЛАҒ ЎЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТ ФОНДИГА ЎТКАЗИЛАДИ.

Кўпчилик бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

Билетлар СССР халқлари дўстлиги саройининг кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
29, 30 МАРТ СОАТ 16.00 ВА 19.30 ДА

«БАҲОР ХАЁЛОТИ»

КОНЦЕРТЛАРИ
ОЛЕГ ВА РОДИОН ГАЗМАНОВЛАР
ВА
НАТАША ПУШКОВАЛАР

ўзларининг «Люси», «Трубочист», «Маугли», «Светлячок», «Эскадрон», «Моя девчонка» қўшиқларини ижро этишади.

Касса соат 11 дан бошлаб 19.00 гача очиқ.
Маълумотлар олиш учун телефон — 45-92-13.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги
Тошкент Халқ таълими бош бошқармаси

В. П. ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ БАЗАСИДАГИ
С. И. ҚАДИШЕВ НОМИДАГИ 33-АВИАЦИЯ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА 1990—1991 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Учувчи аппаратларни йиғувчи слесарь, механика-йиғув ишлари слесари, учувчи аппаратлар деталларини тайёрлаш ва парчинлаб иш бажариш бўйича слесарь, кенг профилдаги станокчи, рақамли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори, фрезерчи, электр-газ пайвандчи.

ЎҚИШГА 8 ВА 10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ҲАМДА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ВА ШАҲАР АТРОФИДА ЯШАБ ТУРУВЧИ ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

10-синфни тамомлаган ўқувчилар, шунингдек Совет Армияси сафларидан истеъфога бўшатилган ёшлар учун ўқиш муддати — 6—10 ой. Ўқувчиларга ойига 65 сўм стипендия тўланади. 8 синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар учун ўқиш муддати — 1—3 йил. Улар бепул овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар.

БИЛИМ ЮРТИНИ ТАМОМЛАГАНДАН СЎНГ ТАЛАБАЛАРГА ЎРТА МАЪЛУМОТ ҲАҚИДАГИ ДИПЛОМ ВА КАСБ БЎЙИЧА ТЕГИШЛИ МАЛАКА ОШИРГАНИ ҲАҚИДАГИ ҲУЖЖАТ БЕРИЛАДИ.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга стипендия сақланган ҳолда ишлаб топган ҳақининг 50 проценти тўланади. Билим юртидаги ўқиш даври умумий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

ЎҚИШ — ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юрти Ҳарбий-спорт базасига эга. Вокаль-чолғу ансамбли, Авиамодел тўгараги, миллий чолғу асбоблари ансамбли, сурат чизиш студияси, духовой оркестр, дельтопланда парвоз этиш, компьютер техникаси тўгараклари ишлаб турибди. Билим юртида хўжалик ҳисобидаги ёшлар техника ижодиёти лабораторияси ишлаб турибди. Бу ерда ўқувчиларга бажарган иши учун 100 процент меҳнат ҳақи тўланади.

БИЛИМ ЮРТИНИ ТАМОМЛАБ ЧИҚҚАНЛАР В. П. ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА ИШГА ЮБОРИЛАДИЛАР.

Билим юртини аъло баҳолар билан тамомлаганларга эса олий ўқув юртларининг кундузги ва кечки бўлимларига, шунингдек барча олий ўқув юртларига ўқишга киришлари учун йўлланмалар берилади.

Билим юртига ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари лозим: директор номига ариза, 8-синфни тамомлаганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки ўрта маълумот ҳақидаги аттестат, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, медицина справкаси (086/У форма), 6 дона фотосурат (3×4 ва 4×5 см).

МАШҒУЛОТЛАР — 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Бизнинг адрес: 700207, Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 331-уй (8, 30, 103, 106, 119, 171-автобуслар, 6, 29-трамвайларнинг «С. И. Қадишев номидаги билим юрти» бекати).
Телефонлар: 96-58-20, 96-47-70, 96-39-72.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р.—04133 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д.—1748. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12